

1494

*Niekuminae Prui
Syrusini Formidanturci
ofiaruję Jhines*

JAN KINEL

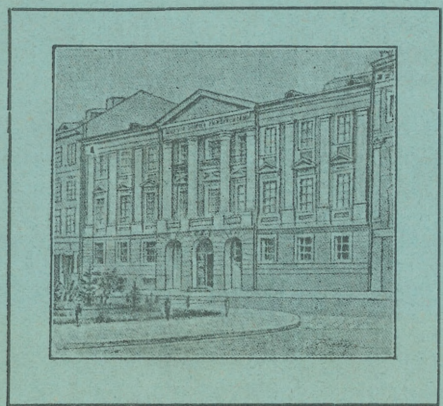
KÓZKI POLSKI

(Cerambycidae Poloniae).

Przegląd kózek krajowych na podstawie zbioru MUZEUM
IM. DZIEDUSZYCKICH

(z dwoma rycinami).

ODBITKA Z ROZPRAW I WIADOMOŚCI Z MUZEUM
== IM. DZIEDUSZYCKICH TOM III. ZESZYT 1-2. ==

S. 442.

WE LWOWIE. □ NAKŁADEM MUZEUM IM. DZIEDUSZYCKICH. □
□□□□□ POD REDAKCYĄ ZARZĄDU MUZEUM. □□□□□
I. ZWIĄZKOWA DRUKARNIA WE LWOWIE. UL. LINDEGO L. 4. □ 1918.

Kózki Polski, (*Cerambycidae Poloniae*).

S. 442

Przegląd kózek krajowych na podstawie zbioru Muzeum
im. Dzieduszyckich sposobem analitycznym

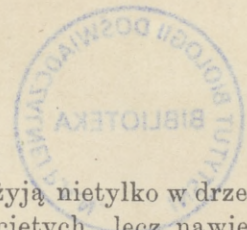
(z dwoma rycinami)

opracował

JAN KINEL.

Kózki są to chrząszcze o czteroczłonkowych stopach nóg. Trzeci członek płatowato wycięty na końcu; w wycięciu osadzony członek czwarty, pazurkami opatrzone. U nasady tegoż widać u niektórych gatunków zgrubienie, odpowiadające członkowi szczytkowemu, czwartemu z rzędu, tak że członek pazurkowy odpowiada w rzeczywistości piątemu u chrząszczy o pięcioczłonkowych stopach. Ciało kózek jest charakterystycznie wydłużone, poczem je łatwo odróżnić można od innych chrząszczów o czteroczłonkowych stopach. Z tych tylko *rzesielnice* (*Donacia*), na roślinach wodnych żyjące, zbliżają się kształtem ciała do kózek. Różki z reguły silnie wykształcone i przeważnie szczeciniaste, t. zn. u nasady grubsze, ku końcowi coraz cieńsze. Pierwszy ich członek zawsze gruby, daleko grubszy od pozostałych; drugi członek zawsze silnie skrócony, mały. Oczy często wykrojone; w wykrojeniu osadzone różki. Piszczelce z dwoma mniej lub więcej wyraźnymi kolcami na końcu.

Kózki należą do chrząszczów, zwanych — *Phytophaga*. Prócz innych cech wspólnych odznaczają się one tem, że żywią się wyłącznie pokarmem roślinnym w stadium gąsienicy i doskonałego owadu. Rozwój pozarodkowy kózek odbywa się we wnętrzu krzewów, drzew iglastych lub liściastych; gąsienice nielicznych gatunków rozwijają się w bylinach; gąsienice zaś gatunków *muzyka* (*Dorcadion*) żywią się korzonkami traw. Rozwój zaczyna się od tego, że samica składa na korze odpowiedniego drzewa jajeczka lub wciska je za pomocą pokładelka, o ile ono jest rozwinięte, w szczeliny kory. Wyłęgające się gąsieniczki przegryzają korę i prowadzą dalszy żywot we wnętrzu drzewa, bądź to pod korą, bądź w samym drewnie, drażąc chodniki, w miarę wzrostu coraz szersze. Gąsienice niektórych gatunków (*Lamia textor* L.) odbywają rozwój w korzeniach drzew. Rozwój gąsienicy trwa przeważnie dwa lata; trzeciego roku

następuje zapoczwarczenie się. Gąsienice kózek żyją nie tylko w drzewach i gałęziach uschłych, nadłamanych lub ściętych, lecz nawiedzają również drzewa żyjące.

Ciało gąsienic jest koloru jasnego, wydłużone, spłaszczone, ku przodowi rozszerzone, pokryte miękką skórą, tylko głowa i płytka grzbietowa na przedtułowiu są rogowate. Głowa ku przodowi wyciągnięta. Żuwaczki krótkie a silne. Głaszczki szczękowe bardzo krótkie, wargowe wyraźne. Ōczek brakuje zupełnie lub są niewyraźne. Rożki bardzo małe, trójczłonkowe. Odnóży brak lub nadzwyczaj małe. Do poruszania się w chodnikach służą gąsienicy chropowate płytki na grzbietowej stronie w pośrodku każdego odcinka.

W doborze gatunków kózek, na ziemiach polskich spotykanych, oparłem się przede wszystkim na pracy M. Łomnickiego: *Wykaz chrząszczów czyli tęgopokrywych (Coleoptera) ziem polskich*. Lwów, Kośmos, Nr. 1—3. z r. 1913., w układzie klucza na następujących pracach:

L. Ganglbauer: *Cerambycidae*. Bestimmungs-Tabellen der europäischen Coleopteren VII. i VIII. Verh. der k. k. zool. bot. Ges. in Wien. 1882, 84.

Edmund Reitter: *Die Käfer des deutschen Reiches*. Fauna Germanica. K. G. Lutz' Verlag. Stuttgart 1912.

Paul Kuhnt: *Illustrierte Bestimmungs-Tabellen der Käfer Deutschlands*. Stuttgart 1913.

Prócz tego posługiwałem się i przeglądałem prace następujące:

E. Reitter, L. v. Heyden, J. Weise: *Catalogus Coleopterorum Europae, Caucasi et Armeniae Rossicae*. Ed. II. 1906.

Julius Baeckmann: *Grammoptera ingraca n. sp.* Annuaire du Musée zoologique de l'Académie Impériale de Sciences de St. Petersbourg. VII. 1902.

C. A. Мокржедкій: *Кл Биологии Oberea oculata Linné var. borysthenica nova*. Horae societatis Entomologicae Rossicae, tom XXXIV. 1889.

Karl u. Josef Daniel: *Coleopteren Studien* I. 1891.

Pracę niniejszą wykonałem w pracowni Muzeum im. Dzieduszyckich, w którego zbiorach rodzina kózek jest obficie reprezentowana, zwłaszcza formy podolskie, karpackie, tatrzańskie i z niżu galicyjskiego. Formy w Muzeum się znajdujące zaopatrzyłem gwiazdką, tak że klucz niniejszy jest równocześnie katalogiem kózek Muzeum im. Dzieduszyckich. Prócz tego korzystałem ze zbiorów prywatnych profesora Jarosława Łomnickiego, łaskawie mi użyczonych, i ze zbioru p. Stoeckla, zawierającego wiele rzadkich form kózek krajowych.

Co się tyczy sposobu używania klucza, to przykład najlepiej go wyjaśni. Mamy n. p. oznaczyć gatunek *Rhagium mordax* Deg. Przypuścimy, że znamy już rodzaj *Rhagium* Fbr. Bierzemy pierwszą grupę cech w obrębie tego rodzaju oznaczoną 1''. A zatem: 1''. Skronie za oczyma długie, punktowane i owłosione, głowa za nimi nagle i silnie w szyjkę zwężona. Przeciwną grupę cech oznaczoną 1' tutaj, jako nieodpowiadającą, pomijamy. Przechodzimy do drugiej grupy cech pod 2''. Wierzch ciała gęsto, płamisto owłosiony; pokrywy czarne z dwoma czerwonymi lub żółtymi przepaskami poprzecznymi i z dwoma lub trzema słabymi żeberkami wzdłuż. I znowu przeciwstawną ewentualność 2' pomijamy. Idąc tak dalej do 3' z pominięciem 3'', przekonujemy się, że nasz okaz należy do gatunku *mordax* Deg. Tak się dochodzi do gatunku, znając rodzaj, a zupełnie podobnie postępuje się przy oznaczaniu rodzaju względnie plemienia.

W tem miejscu pozwolę sobie złożyć najserdeczniejsze podziękowanie Szanownemu Zarządowi Muzeum im. Dzieduszyckich, który zawsze z całą gotowością używał mi wszelkich środków pomocniczych, jakimi Muzeum rozporządza, i któremu zawdzięczam bardzo wiele cennych wskazówek metodycznych i faktycznych.

Lwów, 11-go sierpnia, 1916.

Skrócenia używane w tekście*):

g. = głowa.	u. = udo.
w. = warga górna.	p. = piszczel.
żw. = żuwaczka (i)	n. = noga (i).
szcz. = szczeka (i).	st. = stopa.
gł. = głaszczki.	czł. = członek.
rż. = rożki.	pz. = pazurki.
o. = oczy.	prś. = pierś, piersie.
pl. = policzki.	prz. = przedni, przed.
cz. = czoło.	śr. = środkowy, śród.
ndp. = nadpyszczek.	z. = za.
c. = ciemię.	tl. = tylny.
skr. = skronie.	odwł. = odwłok.
ppl. = przedplecze.	epst. = episterny.
t. = tarczka.	epm. = epimery.
pkry. = pokrywy.	eppl. = epipleury.
b. = biodra.	tl. = tułów.
kr. = krętarz.	skrz. = skrzydło (a).

*) Zobacz zresztą objaśnienia do ryciny 1-ej i 2-ej na końcu.

f = okolice Warszawy,

♂ = samiec.

♀ = samica.

v. = odmiana.

ab. = aberracja (barwne zbarwienie).

syn. = synonim.

przłt. = przedtułowie.

śrtł. = śródtułowie.

ztl. = zatułowie.

odc. = odcinek.

Cerambycidae.

Podrodziny:

I. Prz. p. po wewnętrznej stronie bez brózdki; końcowy czł. gł. ucięty; g. ku przodowi pochylona. **Cerambycinae.**

II. Prz. p. po wewnętrznej stronie ze skośną brózdą; końcowy czł. gł. zaostroszony; g. z przodu pionowo opadająca. **Lamiinae.**

I. Podrodzina: **Cerambycinae.**

Plemiona:

1''. Rż. nieowłosione. Prz. b. poprzeczne, szerokie; przprś. z silnym wyrostkiem między niemi. G. za o. nie zwężona, o. silnie wykrojone lub nerkowate, ppl. z reguły z ostrym brzegiem bocznym. **Prionini.**

1'. Rż. owłosione.

2''. Prz. b. stożkowate, czopkowato zwisające. G. za. o. w szyjkę zwężona. O. słabo lub wcale nie wykrojone.

Lepturini.

2'. Prz. b. kuliste, często z bocznym wyrostkiem poprzecznym (przybiodrze). G. za. o. nie zwężona. O. prawie zawsze silnie wykrojone lub nerkowate. **Cerambycini.**

Rodzaje.

Plemię: **Prionini.**

1''. Boki ppl. z ostrym wystającym brzegiem; eppl. pkr. wąskie, z przodu nieco szersze, dotykają guza barkowego pkr.

2''. Ppl. po bokach z 3 kolcami; brzuch sklepiony, z boków nieobrzeżony. Rż. 12-członkowe u ♂; 11-członkowe u ♀; u ♂ silniej piłkowane. **Prionus Geoffr.**

2'. Ppl. z boków karbowane, (u ♂ z silniejszym kolcem poza środkiem). Brzuch płaskawy; boki jego obrzeżone (listewką brzeżną opatrzone). Rż. 11-członkowe, długie, nie piłkowane.

Ergates Serv.

- 1'. Boki ppl. bez ostrego, wystającego brzegu, z jednym tylko kołcem w pośrodku. Eppl. pkr. i z przodu wąskie, od guza barokowego znacznie oddalone.

Tragosoma Serv.

Plemię: *Lepturini*.

- 1''. Pkr. nie skrócone; odwł. u nasady tak szeroki, jak ztł.
 2''. Przprś. przed b. poprzecznie wydrążone lub wgłębione, nie ciągnie się ku brzegowi w równej pochyłej płaszczyźnie. Ppl. z boków najczęściej z wyrostkiem mniej lub więcej ostrym. Pkr. z 2—4 delikatnymi, podłużnymi żebrami. (*Stenochorina*).
 3''. Wyrostek przprś. między b. prz. dosyć szeroki i wysoki, sięga do szczytu b. Śrprś. między śr. b. wysokie, z przodu wydatny guz tworzy, od którego prostopadle opada.

Rhagium Fbr.

- 3'. Wyrostek przprś. wąski, sięga najwyżej do połowy długości prz. b. Śrprś. zwolna ku przodowi opada lub z nieznaczną wypukłością, nigdy prostopadle z przodu nie ucięte. Pkr. bez wyraźnych żeber.
 4''. G. za o. z grubemi skr., za temi nagle w szyjkę zwężona. O. na zewnątrz tak daleko wypukłe, jak i skr. 3-ci czł. rż. prawie równie długi jak 4-ty, znacznie krótszy od 5-go i następnych. Ppl. gładkie, z 2 wielkimi guzami na grzbietowej stronie. Pkr. równoległe.
 4'. G. za o. zwolna zwężona lub o. na zewnątrz więcej wypukłe niż skr. 3-ci czł. rż. wydłużony, znacznie dłuższy, niż 4-ty, najczęściej tak długi, jak 5-ty lub dłuższy.
 5''. Boki ppl. z silnym kołcem. Rż. osadzone poza prz. brzegiem o.

Rhamnusium Latr.

Oxymirus Muls.

- 5'. Boki ppl. bez silnego kołca.
 6'', Rż. osadzone tuż przed brzegiem o.
 7''. Tl. p. na wewnętrznym końcu wykrojone; kolce końcowe osadzone w wykrojeniu.
 8''. Śr. i tl. u. bez zęba; tl. u. nie sięgają poza koniec odwł.
 8'. Śr. i tl. u. na wewnętrznym brzegu delikatnie ząbkowane, z silniejszym zębem przed końcem; tl. u. sięgają poza koniec odwł.
 7'. Tl. p. na końcu nie wykrojone; kolce końcowe osadzone na samym szczycie p.
 9''. 3-ci czł. st. tl. nie do połowy wykrojony.

Stenochorus Fbr.

Acimerus Serville.

Pachyta Stephens.

- 9'. Wykrojenie 3-go czł. st. tl. sięga znacznie poza połowę, a czł. jest dwupłatowy.
- 10''. Ppl. po bokach z wyraźnym, tępym guzem.
- 11''. G. za o. zwolna zwięźzona, bez wyraźnych skr. 3-ci czł. rz. znacznie dłuższy od 1-go i 4-go. Pkr. delikatnie i gęsto punktowane, bez połysku metalicznego. *Evodinus* Lec.
- 11'. Za o. wyraźnie zaznaczone skr. 3-ci czł. rz. znacznie krótszy od 1-go, a nieco dłuższy od 4-go. Pkr. grubo punktowane z metalicznym połyskiem. *Gaurotes* Leconte.
- 10'. Ppl. po bokach bez guzów. *Acmaeops* Lec.
- 6'. Rż. osadzone między o., poza prz. brzegiem o. *Pidonia* Muls.
- 2'. Przprś. ciągnie się ku prz. brzegowi w równej, pochylej płaszczyźnie. Rż. zawsze między o. osadzone. Boki ppl. przeważnie bez guza. (*Lepturina*).
- 12''. 3-ci i 4-ty czł. rz. razem wzięte dłuższe od 5-go. G. poprzeczna. *Letzneria* Kr.
- 12'. 3-ci i 4-ty czł. rz. razem wzięte dłuższe od 5-go. G. nie poprzeczna.
- 13''. C. i ppl. nieowłosione, ziarenkowato punktowane. Ppl. z szeroką brózdą wzdłuż środka. Pkr. równoległe. *Nivellia* Muls.
- 13'. C. i ppl. mniej lub więcej owłosione. Ppl. najwyżej z wąską brózdą w środku. Pkr. rzadko równoległe.
- 14''. Pl. przed o. krótsze od połowy średnicy o. Ppl. krępe. Pkr. przynajmniej u ♀ równoległe, na końcu zaokrąglone.
- 15''. O. zaledwie wykrojone. 3-ci czł. st. tl. szerszy, niż poprzednie członki. *Cortodera* Muls.
- 15'. O. widocznie wykrojone. 3-ci czł. st. tl. wąski, nie szerszy od poprzednich czł.
- 16''. Pl. przed o. bardzo krótkie. *Grammoptera* Serv.
- 16'. Pl. przed o. wyraźnie wykształcone, ale krótsze, niż połowa średnicy o. *Alosterna* Muls.
- 14'. Pl. przed o. silnie wykształcone. Pkr. ku tyłowi najczęściej zwięźzone, rzadko równoległe. *Leptura* L.
- 1'. Pkr. silnie skrócone, nie sięgają poza ztl. Skrz. wyciągnięte, nie wciągane pod pkr. Odwł. długi, u nasady węższy, niż ztl. *Necydalis* L.

Plemię: *Cerambycini*.

- 1''. Pkr. silnie skrócone; sięgają zaledwie do połowy długości odwł. *Caenoptera* Thoms.

- 1'. Pkr. nie skrócone lub zaledwie skrócone; najwyżej 2 ostatnie odc. z góry widoczne.
- 2''. Panewki b. prz. od tyłu zupełnie zamknięte ¹⁾. U. ku końcowi zawsze maczugowato zgrubiałe.
- 3''. Pkr. ku końcowi z osobna zwężone, przy szwie rozchylone (przy złożonych pkr.); każda z tępą wręgą od barków przez środek. *Stenopterus* Steph.
- 3'. Pkr. ku końcowi nie zwężone, przylegające do siebie wzdłuż szwu, bez wyraźnej wręgi barkowej.
- 4''. O. grubo siatkowane. Prz. b. zwisają czopkowato. Pkr. żółto-brunatne. *Obrium* Curtis.
- 4'. O drobno siatkowane. Pkr z metalicznym połyskiem.
- 5''. Wierzch szaro-zielony lub brązowy. Członki rż., u. i p. częściowo czerwone. Pkr. ze śladem żebra podłużnego. *Dilus* Serville.
- 5'. Wierzch błękitny lub błękitno-zielony. Większa część u. jakoteż spód ciała z metalicznym połyskiem. *Callimus* Muls.
- 2'. Panewki b. prz. od tyłu mniej lub więcej otwarte, nigdy zupełnie nie zamknięte.
- 6''. Rż. u nasady więcej od siebie oddalone, niż brzeg wewnętrzny o. na c., czyli o. na c. są więcej do siebie zbliżone, niż rż. u nasady. (z wyjątkiem *Axinopalpis* Duponch.).
- 7''. Ppl. za przednią krawędzią i u nasady lekko, ale wyraźnie zwężone. 1-y odc. odwł. wydłużony, prawie tak długi, jak 2 następne razem wzięte.
- 8''. Rż. proste, pojedyncze; ich czł. nie spłaszczone, ani nie bródzowane, ani krawędzią ostrą nie opatrzone. Małe formy z maczugowato zgrubiałymi u. i długo owłosionymi rż. i n.
- 9''. O. silnie wykrojone, prawie na 2 połowy podzielone, drobno siatkowane. Ostatni czł. gł. szcz. nie wiele dłuższy od przedostatniego. *Gracilia* Serv.
- 9'. O. słabo wykrojone, grubo siatkowane (ich brzegi wewnętrzne na c. więcej od siebie oddalone. niż rż. u nasady). Ost. czł. gł. szcz. wielki, 3 razy tak długi jak przedostatni. *Axinopalpis* Duponch.
- 8'. Rż. długie, ich czł. częściowo spłaszczone i ostremi krawędziami opatrzone. Pkr. ku tyłowi zwężone. Wielkie formy z dłu-

¹⁾ W razie potrzeby oddzielić prztl. z głową od reszty ciała, a następnie po skonstatowaniu powyższej cechy napowrót skleić.

- giemi, nie rozszerzonymi maczugowato u. Ppl. z boków z krótkim ostrym guzem.
- 10''. Rż. od 5-go czł. począwszy po zewnętrznej stronie z ostrą krawędzią. Tl. p. spłaszczone. *Cerambyx* L.
- 10'. Rż. od 4-go czł. począwszy z 3 ostremi, podłużnymi listewkami z boków. Tl. p. długie, bardzo silnie spłaszczone. Wierzch ciała z metalicznym połyskiem. *Aromia* Serv.
- 7'. Ppl. kuliste, przeważnie poprzeczne, ku przodowi aż do linii brzegowej sklepione, poza prz. krawędzią nie zwężone. 1-y odc. odwł. rzadko nieco wydłużony. Pkr. mniej więcej równoległe.
- 11''. Brzeg wewnętrzny panewki rż. obok o. wydłużony w ostry wyrostek. Panewki b. prz. kuliste nie wydłużone na zewnątrz w szczelinę wąską; przybiodrza tamże niewidoczne. Ppl. po bokach z małym ząbkem. Ciało po części czerwone. *Purpuricenus* Fischer.
- 11'. Brzeg wewnętrzny panewki rż. conajwyżej z tępym guzem. Panewki b. prz. na zewnątrz z szczeliną trójkątną, w której widać przeważnie przybiodrza poprzecznie ustawione.
- 12''. Ppl. po bokach z ostrym wyrostkiem, wysuniętym na stronę grzbietową. Kilka śr. czł. rż. na końcach po wewnętrznej stronie z pęczkiem włosów. Żw. u ♂ po zewnętrznej stronie zębem opatrzone. *Rosalia* Serv.
- 12'. Ppl. rzadko z ostrym wyrostkiem po bokach, najczęściej bez niego; w pierwszym razie wyrostek z boku umieszczony, nie wysunięty na stronę grzbietową. Czł. rż. bez pęczków z włosami.
- 13''. U. ku końcowi silnie maczugowato zgrubiałe; śr. i tl. u nasady bardzo cienkie, takiej grubości, jak p. u nasady lub małego grubsze; od połowy długości u. śr. i tl. nagle się rozszerzają. N. długimi, odstającymi włosami pokryte. 3-ci czł. rż. dłuższy od 4-go. Ciało z góry spłaszczone.
- 14''. Pz. bez ząbka. Wyrostek przpiersia między prz. b. wąski lub niezupełny, skrócony; w tym drugim wypadku b. prz. stykają się z sobą. Pkr. jednostajnie owłosione.
- 15''. B. prz. oddzielone nieco od siebie przez wąski wyrostek przprś.
- 16''. Czł. 3-ci rż. dłuższy od 4-go. Pkr. jednobarwne, czarne (z wyj. *Rh. hungaricus* Hrbst.). *Rhopalopus* Muls.
- 16'. Czł. 3-ci rż. tak długi, jak 4-ty. Pkr. czarne z żółtymi przepaskami poprzecznymi. Na ppl. połyskujące wyniosłości. *Semanotus* Muls.

- 15'. B. prz. stykają się z sobą w tl. części; wyrostek przprś. sięga zaledwie do ich połowy, albo jest bardzo wąski, listewkowaty.
- 17''. Ppl. z boków trójkątnie wystające, nie zaokrąglone; z wierzchu nie równe. Cały wierzch ciała pokryty gęstymi, przylegającymi, czerwonymi włoskami.
Pyrrhidium Fairm.
- 17'. Boki ppl. zaokrąglone.
Callidium Fbr.
- 14'. Pz. u podstawy z drobnym lecz wyraźnym ząbkciem. Prz. b. oddzielone od siebie szerokim, płaskim wyrostkiem przprś. Pkr. niejednostajnie owłosione, z 1—2 plamkami jaśniejszych włosków. Ppl. poprzecznie zaokrąglone, z 2 wydatnymi, gładkimi guzami na wierzchu.
Hylotrupes Serville.
- 13'. U. nie rozszerzone maczugowato lub rozszerzone; w takim razie tylko u podstawy zwężone i tu daleko grubsze, niż p. u nasady. Ciało z wierzchu mniej lub więcej wypukłe.
- 18''. Boki ppl. z wyrostkiem ząbkowatym. O. grubo siatkowane. Ciało czarne.
Saphanus Serv.
- 18'. Boki ppl. bez ząbka, pojedyncze.
- 19''. Prz. p. na zewnętrznej stronie ząbkowane, na końcu w ząb wydłużone. Rż. z krótkimi szerokimi czł., prawie paciorkowate.
Spondylis Fabr.
- 19'. Prz. p. proste, nie ząbkowane. Rż. szczeciniaste; ich czł. ku końcowi coraz cieńsze.
- 20''. Ppl. dłuższe, niż szerokie. O. nie wykrojone.
Notorrhina Redtb.
- 20'. Ppl. nie dłuższe, niż szerokie. O. wykrojone.
- 21''. U. widocznie maczugowato zgrubiałe ku końcowi O. prawie zupełnie na 2 części podzielone.
Tetropium Kirby.
- 21'. U. proste bardzo mało zgrubiałe ku końcowi, nie maczugowate.
- 22''. O. bardzo drobno siatkowane.
- 23''. O. silnie wykrojone. 3-ci i 4-ty czł. rż. prawie równej długości, razem wzięte tak długie, jak 5-ty; ten co do długości równy następnym. Rż. tak długie lub dłuższe niż ciało.
Anisarthron Redtb.
- 23'. O. słabo wykrojone. Czł. rż. normalnie wykształcone. Rż. sięgają tylko do połowy długości ciała.
Asemum Eschsch.
- 22'. O. wielkie, grubo siatkowane Ppl. z wklęsłościami. Końcowy czł. gł. szczękowych mały, prawie trójkątny.
Criocephalus Muls.

- 6'. Rż. u nasady więcej do siebie zbliżone, niż brzeg wewnętrzny o. na c., czyli o. na c. są od siebie wiele więcej oddalone, niż rż. u nasady. Panewki prz. b. na zewnątrz zamknięte.
- 24''. 1-y czł. tl. st. o wiele dłuższy, niż 2 następne razem wzięte.
- 25''. T. trójkątna. Pkr. z każdej strony t. guzkiem opatrzone.
Cyrtoclytus Gnglb.
- 25'. T. poprzeczna. Pkr. bez guzków, obok niej.
- 26''. G. w pośrodku na cz. z 2 podłużnymi listewkami.
Xylotrechus Chev.
- 26'. G. bez takich listewek.
- 27''. Ppl. poprzeczne, szersze, niż długie, Rż. ścieśnione.
Plagionotus Muls.
- 27'. Ppl. podłużne, dłuższe, niż szerokie. Rż. nie ścieśnione.
- 28''. Odległość między wewnętrznymi brzegami panewek rż. tak wielka, jak między o. na cz. Epst. zapiersia $2\frac{1}{2}$ —3 razy tak długie, jak szerokie.
Clytus Laich.
- 28'. Odległość między wewnętrznymi brzegami panewek rż. znacznie mniejsza, niż między o. na cz. Epst. zapiersia 4 razy tak długie jak szerokie, ku końcowi nieco rozszerzone.
Clytanthus Thoms.
- 24'. 1-y czł. tl. st. nieco tylko dłuższy od 2 następnych razem wziętych. Ppl. znacznie węższe, niż pkr. u nasady.
Anaglyptus Muls.

II. Podrodzina: *Lamiinae*.

- 1''. Ppl. z ostrym wyrostkiem bocznym z każdej strony.
- 2''. 1-y czł. rż. gruby i na szerokim końcu z ostrą krawędzią na zewnętrznej stronie, oddzieloną od nasady 2-go czł. szeroką płaszczyzną. Przybiodrza w szczelinie zewnętrznej panewek prz. b. widoczne. (Pl. *Lamiini*).
- 3''. 1-y czł. rż. krótszy od 3-go.
- 4''. Skrz. wykształcone; pkr. wzdłuż szwu nie zrosnięte z sobą. Panewki b. prz. ku tyłowi otwarte. St. prz. u ♂ silnie rozszerzone i orzęsione.
Monochamus Curtis.
- 4'. Skrz. brak; pkr. wzdłuż szwu zrosnięte z sobą. Panewki b. prz. ku tyłowi otwarte.
Morimus Serville.
- 3'. 1-y czł. rż. tak długi jak 3-ci lub dłuższy.
Lamia Fbr.

- 2'. 1-y czł. rż. bez ostrej krawędzi na zewnętrznym końcu.
- 5''. Rż. dosyć grube, nie długie, ich czł. u nasady cienkie, na końcu rozszerzone węzłkowato, bez obrączek jaśniejszych. (*Dorcadionini*).
- 6''. Ndp. nasunięty na nasadę w. górnej; przed nim brak błonkowej wstęgi. *Dorcadion* Dalm.
- 6'. Ndp. z przodu prosto ucięty; brzeg jego w równej linii z nasadą żw. Przed ndp. błonkowata, poprzeczna wstęga. *Neodorcadion* Gnglb.
- 5'. Rż. cienkie i długie, szczeciniaste, ich 1-y czł. nieco tylko grubszy, następne cienkie i równej grubości. (*Acanthocini*).
- 7''. 1-y czł. rż. rozszerzony gruszkowato ku końcowi. Rż. orzęsione krótkimi, odstającymi włoskami; u. maczugowato rozszerzone. Pkr. na końcu ucięte. *Acanthoderes* Serv.
- 7'. 1-y czł. rż. smukły, ku końcowi zwolna rozszerzony.
- 8''. Rż. bez długich, odstających rzęsów. Tylko 3-ci czł. st. tylnych pod spodem szczoteczkiowaty; czł. 1-y i 2-gi tylko gęsto owłosione.
- 9''. Na ppl. 4 okrągłe, żółtawe plamki w jednej, poprzecznej linii. ♀ z wydłużonym pokładelkiem. Rż. ♂ $2\frac{1}{2}$ —5 razy dłuższe od ciała, u ♀ $1\frac{1}{2}$ —2 razy. *Acanthocinus* Steph.
- 9'. Na ppl. brak plamek. Pokładelko ♀ nie wydłużone. Rż. u obu płci nieco dłuższe od ciała. *Liopus* Serv.
- 8'. Rż. orzęsione długimi, odstającymi włoskami.
- 10''. Kolce boczne ppl. w tl. połowie umieszczone, w tył zwrócone. Rż. jednobarwnie czerwono-brunatne, bez obrączek. *Exocentrus* Muls.
- 10'. Kolce boczne ppl. prosto na zewnątrz zwrócone. Czł. rż. białe obrączkowane u nasady.
- 11''. Pkr. nie opatrzone pęczkami lub pędzelkami czarnych włosków. Ppl. bez gładkich guzów. *Hoplosia* Muls.
- 11'. Pkr. opatrzone pęczkami lub pędzelkami czarnych włosków. Ppl. z gładkimi guzami. Pkr. ku końcowi zwężone. *Pogonochaerus* Gemm.
- 1'. Ppl. z boków bez ostrego wyrostka, conajwyżej z tępym guzem. Rż. cienkie, szczeciniaste.
- 12''. Pz. bez ostrego zęba, conajwyżej z małym, nieznacznym zgrubieniem u nasady.
- 13''. Rż. 11-członkowe. (*Saperdini*).

- 14''. 1-y czł. rz. z ostrą krawędzią półkolistą przed końcem. Pkr. zaledwie 2 razy dłuższe, niż razem szerokie. 3-ci czł. rz. dłuższy od 4-go. *Haplocnemia* Steph.
- 14'. 1-y czł. rz. bez ostrej krawędzi. Pkr. wydłużone.
- 15''. 4-ty czł. st. smukły, więcej, niż 2 razy, tak długi, jak 3-ci. O. miernie grubo siatkowane. *Anaesthetis* Muls.
- 15'. 4-ty czł. st. krótki, gruby, nie dochodzi podwójnej długości czł. 3-go. O. drobno siatkowane.
- 16''. T. trójkątna, zaokrąglona. O. słabo wypukłe. Pkr. na końcu zaokrąglone. *Saperda* Fbr.
- 16'. T. czworokątna, śnieżysto owłosiona. O. silnie wypukłe. Pkr. na końcu lekko wykrojone, ich kąt zewnętrzny w ząbek wyciągnięty. *Menesia* Muls.
- 13'. Rż. 12-członkowe, od strony wewnętrznej orzęsione. (*Agapanthiini*). *Agapanthia* Serv.
- 12'. Pz. u nasady z ostrym ząbkiem. (*Phytoeciini*).
- 17''. Pz. z krótkim, szerokim ząbkiem u nasady. O. zupełnie podzielone na 2 części. Ppl. u podstawy z głęboką brózdą poprzeczną. Pkr. równoległe, na końcu zaokrąglone. *Tetrops* Stephens.
- 17'. Pz. z ząbkiem, sięgającym conajmniej do połowy ich długości. Ppl. bez brózdki poprzecznej.
- 18''. Rż. cienkie. Pkr. przed końcem rozszerzone, na końcu zaokrąglone. *Stenostola* Muls.
- 18'. Rż. grube.
- 19''. Pkr. ku końcowi zwężone. Tl. u. sięgają po koniec 3-go lub 4-go odc. odwł. *Phytoecia* Muls.
- 19'. Pkr. długie, prawie równoległe, na końcu ucięte. Tl. u. nie sięgają poza koniec 2-go odc. odwł. *Oberea* Muls.

Gatunki.

Podr. *Cerambycinae*.

Pl. *Prionini*.

Prionus Geoffroy.

Ciemno-brunatny, z wierzchu nagi. Prs. gęsto, żółtawo owłosiona. G. węższa od ppl. Ppl. poprzeczne, u podstawy 2 razy tak szerokie, jak długie w pośrodku; węższe, niż pkr. u nasady. Pkr. gęsto, skórzasto pomarszczone. Rż. u ♂ grubsze, u ♀ cieńsze. 24—30 mm. [Głęboka, Poturzyca]. * *coriarius* L.

Ergates Serville.

♂ rdzawo-brunatny, ♀ smolisto-brunatna. Rż. u ♂ długości ciała, u ♀ sięgają do połowy długości ciała. Ppl. 2 razy tak szerokie, jak długie, dosyć płaskie, u ♂ bardzo drobno i gęsto punktowane, z dwoma większemi, stosunkowo gładkiemi wyniosłościami w pośredku; u ♀ bardzo grubo, nieregularnie punktowane i pomarszczone. Pkr. gęsto punktowane. 27—55 mm. [Bełzec, Rzeszów].

* *faber* L.*Tragosoma* Serville.

Czerwonawo-brunatny. Spód, rż. i n. jaśniejsze. Ppl. i prś. z gęstem, długim, żółtawem owłosieniem. G. i ppl. miernie drobno, gęsto punktowane. Ppl. szerokie, w połowie, na wysokości bocznych kolców najszersze. Pkr. z podłużnemi liniami, miernie punktowane, ich kąt przy szwie na końcu w ostry kolec wyciągnięty. 16—30 mm. [Płock].

* *depsarium* L.Pl. *Lepturini*.*Rhagium* Fbr.

1''. Skr. za o. długie, nagle i silnie zwężone w szyjkę, punktowane i owłosione.

2''. Wierzch ciała gęsto, plamisto owłosiony. Pkr. czarne z dwoma czerwonymi lub żółtymi, poprzecznymi przepaskami i z dwoma lub trzema słabemi żeberkami wzdłuż.

3''. Ppl. z 2 żółtawo owłosionemi, podłużnemi przepaskami. Na pkr. u nasady między t. a barkami z każdej strony wyniosłość. Przepaski poprzeczne w równych odstępach umieszczone. 18—25 mm. [Lesienice, Pasieki Łyczakowskie, Czarnuszowice].

* *sycophanta* Schrnk.

Obie przepaski na pkr. silnie rozszerzone i połączone z sobą.
ab. *latefasciatum* Müll.

3'. Ppl. jednostajnie owłosione. Pkr. u nasady między t. a barkami z każdej strony jednostajnie sklepione. Przepaski poprzeczne pkr. silnie do siebie zbliżone; między niemi na zewnątrz czarna, nieowłosiona plama. 14—20 mm. [Lwów, Hołosko, Krzywczyce, Czartowska Skała, Pasieki Łycz., Ryków, Olesko, Czarnohora, Mikuliczyn].

* *mordax* Deg.

2'. Wierzch ciała równomiernie, bardzo skąpo i drobno owłosiony, tylko t. z gęstym, srebrno lśniącym tomentem. Pkr. z 3—4 podłużnemi liniami. Czarny; rż. z wyjątkiem 1-go czł., u. u na-

sady, p. z wyjątkiem końców i stopy czerwono-brunatne. Pkr. często z metalicznie zielonym połyskiem; ich brzegi czerwono-brunatne, 2 skośne przepaski żółtawe, jedna przed, druga za środkiem. 14—18 mm. [Wisła]. * *bifasciatum* Fbr.

Tl. przepaska pkr. zanikła. ab. *unifasciatum* Muls.

Tl. przepaska w tył aż do końca pkr. rozszerzona. ab. *lituratum* Fugn.

- 1'. Skr. krótkie, nie wydatne, słabo odcięte od szyjki. Pkr. z 3 silnie wystającymi żeberkami wzdłuż, z których 2 skrajne w tyle z sobą połączone. Czarny; g. i ppl. przytulono szaro owłosione. Ppl. i t. z nagą linią w pośrodku. Pkr. jasnożółte do czerwono-brunatnych z plamisto rozłożonym, szarem owłosieniem. Dwie mniej lub więcej zupełne przepaski poprzeczne i kilka rozproszonych plamek — czarne i nieowłosione. W rz. kilka czł. u nasady, dalej u. i p. u nasady czerwono-żółte. 12—18 mm. [Tatry (Zdżary), Gorlice, Rytro, Mikuliczyn, Młaki koło Wołowca, Lwów, Krzyweczyce, Czarnuszowice]. * *inquisitor* L.

Rhamnusium Latr.

Czerwono-żółty, śrprś., zprś. i koniec rz. czarne. Pkr. niebieskie z wyjątkiem prz. części ich brzegu bocznego. C. i ppl. prawie niepunktowane. Pkr. silnie i gęsto punktowane. 16—22 mm. [Lwów, Lesienice]. * *bicolor* Schrnk.

Pkr. również czerwono-żółte. ab. * *glaucopterum* Schall.

Oxymirus Muls.

Pkr. ku tyłowi zwężone, od strony szwu na końcu w ostry kolec wyciągnięte. Ppl. z 2 podłużnymi wypukłościami; brózda śr. między nimi z delikatną listewką na dnie. Wierzch ciała skąpo owłosiony, spód gęściej, u ♀ złocisto, u ♂ szaro. ♂ z listewką podłużną w pośrodku ostatniego odc. odwł. Całkiem czarny, tylko warga górna i nasada rz. czerwone. ♀ czarna; pyszczyk, większa część rz., u. w części, p. i st., a czasem częściowo i odwł. rdzawo zabarwione; pkr. czerwono-brunatne, szeroka smuga wzdłuż szwu i druga od barków do końca pkr. czarne. 16—23 mm. [Tatry (Rohacze)]. * *cursor* L.

♂ i ♀ jednostajnie ubarwione, żółto-brunatnie. [Błotek, Osławy, Ludwinów]. ab. * *Verneuli* Muls.

♀ czarna z czerwonymi prz. p. i wąskim czerwono-brunatnym brzegiem pkr. [Śląsk]. ab. ♀ *niger* Letzn.

♀ o normalnem ubarwieniu, tylko smuga czerwona pkr. bardzo wąska, w pośrodku zatarta. [Czarnohora (Pożyżewska Połonina)].

ab. ♀ * *lineatus* Letzn.

♂ i ♀ jak *lineatus*, ale z czerwonej smugi pozostaje tylko wąski pasek na samym końcu. [Śląsk]. ab. *fenestratus* Letzn.

♂ jak *fenestratus*, tylko rż. i n. całkiem czarne. [Śląsk].

ab. ♂ *subvittatus* Reitt.

♂ czarny, pkr. czerwone, wzdłuż szwu i na brzegu zewnętrznym wąsko, czarno obrzeżone. [Śląsk].

ab. ♂ *nigricollis* Letzn.

Stenochorus Fbr.

1''. 3-ci czł. rż. dłuższy od 5-go. Ppl. dłuższe, niż szerokie. Wierzch i spód ciała z przytulonem, żółtem, jedwabistym owłosieniem. G. i ppl. odstająco owłosione. Ubarwienie bardzo zmienne. G., ppl. i prś. czarne. Odwł. u ♂ jednostajnie czerwono-brunatny, u ♀ całkiem czarny lub tylko u nasady. Nasada i koniec rż., większa część n. i pkr. czerwono-brunatne, na końcu czarniawe. 14—24 mm. [Kraków-Zwierzyniec, Lwów-Pasieki Łyczakowskie].

* *meridianus* Panz.

Pkr. całkiem żółto-czerwone albo z czarniawą smugą wzdłuż szwu.

ab. * *cantharinus* Hbst.

Pkr. jedwabiste, ciemnoszare, barki czerwone. [Kołomyja].

ab. * *ruficrus* Scop.

Pkr. jedwabistoczarne; rż. całkiem czarne.

ab. *chrysogaster* Schrnk.

1'. 3-ci czł. rż. krótszy od 5-go. Ppl. u ♀ zaledwie, u ♂ nieco dłuższe, niż szerokie. Wierzch i spód ciała bardzo drobno szaro lub siwawo owłosione. Czarny; ♂ z czerwonym odwł. i z czerwoną plamą na barkach. U ♀ spód całkiem czarny, pkr. brunatno-żółte lub całkiem czarne. 13—19 mm. [Jagielnica (Podole)].

* *quercus* Göze.

♀ czarna, pkr. zupełnie żółte. [Jagielnica].

ab. ♀ * *dispar* Panz.

♀ czarna zupełnie, tylko eppl. pkr. przy barkach żółte.

ab. * *niger* Oliv.

Acimerus Serville.

Czarny, silnie punktowany. G., ppl., t. i spód ciała z gęstym, złocisto-żółtym owłosieniem. Pkr. u ♂ czerwono-brunatne, u ♀ czer-

wono-brunatne lub czarne z jasnożółtą poprzeczną przepaską przez środek. 15–24 mm. [Śląsk]. *Schäfferi* Laich.

Pachyta Stephens.

1''. Tl. p. nieco zgięte. Czarny; pkr. u ♂ czerwono-brunatne; czasami koniec, brzeg i tl. część szwu poczernione. U ♀ pkr. żółte lub brunatno-żółte, na każdej 2 wielkie, nieregularne, czarne plamy, które często w rozmaity sposób się z sobą zlewają. ♂ 11–15 mm. ♀ 14–20 mm. [Tatry, Mikuliczyn, Tatarów, Czarnohora (Kukuł)].
* *lamed* L.

Pkr. czarne lub czarniawe. [Tatry]. ab. * *nigrina* Pic.

1'. Tl. p. zupełnie proste. Czarny; pkr. żółte lub brunatno-żółte; na każdej 2 wielkie, czarne, ostro odcinające się plamy, z których rzadko prz. lub tl. może brakować. 11–20 mm. [Huta, Tatarów, Worochta, Bystrzec, Czarnohora (Chomiak), Tatry].
* *quadrimaculata* L.

Gaurotes Leconte.

1''. Odwł. czerwony. Czarny; pkr. zielone, niebieskie albo fioletowe; ppl. z reguły czarne, czasem czerwono-brunatne. Wierzch ciała nieowłosiony. G. grubo i gęsto, ppl. więcej rzadko punktowane. 9–12 mm. [Tatry (Osobita), Czarnohora (Zaroślak, Bystrzec), Worochta, Mikuliczyn, Sm. Ławoczne, Żeniec, Polanica, Turze (p. St. Sambor)].
* *virinea* L.

1'. Odwł. czarny, jak reszta ciała. Pkr. zielono-niebieskie. Tl. p. u ♂ zgięte. G. i ppl. grubo i gęsto punktowane. 15 mm. [Tatry].
excellens Brancsik.

Evodinus Leconte.

1''. 1-y czł. tl. st. cienki, o wiele dłuższy, niż 2 następne, razem wzięte. Pkr. na powierzchni nie równe, w tl. połowie z płytkami, okrągławymi zagłębieniami. G. i ppl. bardzo drobno i gęsto punktowane; pkr. nieco grubiej. Czarny; n. czerwone lub czerwono-żółte, tylko same końce u. i p. czarne. Czł. rż. zwykle od 3-go począwszy u nasady żółtawo-brunatne. Ubarwienie pkr. zmienne; tło czarne, na niem, zwłaszcza w tl. połowie, żółte plamki siatkowato z sobą połączone. 8–12 mm. [Tatry, Czarnohora].
* *clathratus* Fbr.

N. czarne, pkr. przeważnie żółte. [Pawłów (Skole)].

ab. * *Flecki* Reitt.

Pkr. czarne, kilka niewyraźnych, małych, żółtych plamek, przeważnie w tyle i często żółta plamka na t. N. czarniawe.

ab. * *brunnipes* Muls.

W środku pkr. czarna, poprzeczna przepaska; barki czarne; zresztą pkr. żółte z czarnymi plamkami.

ab. * *signatus* Panz.

- 1'. 1-y czł. tl. st. szeroki, mało co dłuższy lub tak długi, jak 2 następne razem wzięte. Pkr. całkiem drobno punktowane, zresztą powierzchnia ich równa, bez zagłębień. Rż. i n. całkiem czarne. Czarny; pkr. żółte; wspólna plama obok t. 3 plamy brzeżne i jedna łukowata przepaska podłużna, obejmująca plamę środkową brzeżną — czarne. Wielka zmienność w ubarwieniu pkr. polega na zanikaniu lub rozszerzaniu się czarnych plam. 11—14 mm.

* *interrogationis* L.

Pkr. przeważnie czarne; szew najczęściej w całości czarny, czasem od połowy żółtawy; po 3 żółte plamki na brzegu bocznym. [Tatry, Rabka].

ab. * *bimaculatus* Muls.

Aemaeops Leconte.

- 1''. Rż. osadzone tuż przy przednim brzegu o. Ppl. aż do przedniej krawędzi jednostajnie sklepione. W pośrodku ppl. brak brzozy podłużnej. Ppl. głęboko, ale rzadko punktowane. Czarny; pkr. niebiesko-czarne. Ppl. z reguły wiśniowo-czerwone, odwł. żółto-czerwony. Wierzch ciała z krótkim, odstającym, ciemnym owłosieniem. 7—9 mm. [Lwów, Janów, Hołosko, Brzuchowice, Czartowska Skała, Krzywczyce, Zniesienie, Wulka, Gaj pod Buczaczem, Czarnohora-Bystrzec, Kołomyja, Tatry].

* *collaris* L.

- 1'. Rż. przed o. osadzone. Ppl. za prz. krawędzią zwężone, wzdłuż środka zagłębione, głęboko, ale dosyć drobno i rzadko punktowane
- 2''. Pkr. na końcu wykrojone, z ostrym kątem zewnętrznym. Pierwsze czł. rż. u nasady i p. z wyjątkiem końców żółte. Czarny; pkr. z żółtym brzegiem, niekiedy całkiem żółte. 8—9 mm. [Śląsk, Prusy].
- marginata* Fbr.
- 2'. Pkr. na końcu nie wykrojone, ich kąt zewnętrzny zaokrąglony, tępy lub prosty. N. całkiem czarne
- 3''. Wierzch ciała czarny z gęstym, zielonym owłosieniem. Ppl. i nasada pkr. przy szwie ponadto z długimi, odstającymi, białawymi włosami. 8—10 mm. [Litwa]. *smaragdula* Fbr.

- 3'. Wierzch ciała bez zielonego owłosienia; pkr. szaro lub żółtawo owłosione.
- 4''. Pl. przed o. tak długie, jak średnica o. 1-y czł. st. tl. o wiele dłuższy, niż 2 następne razem wzięte. Pkr. brunatno-żółte; skośny pasek przez barki, ich koniec i często także szew czarne 7—11 mm. [Wilno]. * *pratensis* Laich
- Pkr. prawie jednobarwnie brunatno-żółte.
ab. *suturalis* Muls.
- 4'. Pl. przed o. zaledwie dłuższe od połowy średnicy o. 1-y czł. st. tl. mało dłuższy od 2 następnych razem wziętych. Pkr. całkiem czarne lub z żółtym brzegiem lub całkiem żółte. 8—9 mm. *septentrionis* Thoms.

Pidonia Muls.

G. i ppl. drobno i gęsto punktowane. C. oddzielone od szyjki zgiętym, poprzecznym wciskiem. Ppl. między prz. a tl. przewężeniem silnie wypukłe, z nieznacznie zagłębioną linią wzdłuż środka. Pkr. dosyć silnie, ale nie bardzo gęsto punktowane Czerwono-żółty; g. i ppl. ciemniejsze; spód ciała częściowo przynajmniej mniej lub więcej brunatny. Rż brunatne, 2 pierwsze czł. i końce następnych czerwono-żółte. Końce śr. i tl. u. i tl. p. czarne. 9—11 mm. [Turze, pow. St. Sambor]. * *lurida* Fbr.

G. i ppl. czarne. Szew i brzeg pkr. czarne; na brzegu 1 lub 2 plamki ciemniejsze. U nas daleko pospolitsza, niż forma typowa. [Czarnohora-Bystrzec, Worochta, Ryków, Tatry].

ab. * *Ganglbaueri* Ormay.

Letzneria Kraatz.

Czarny; pyszczek, 1-y czł. rż na końcu, 2-gi w całości, następne u nasady, jakoteż n. czerwono-żółto-brunatne. Na n. obrączka przed końcem u. i końce p ciemne. Pkr. żółte; szeroka, ku tyłowi zwężona smuga, sięgająca od nasady do końca pkr., dalej szew i wąski brzeżek, nie sięgający po barki — czarne. G. i boki ppl. gęsto punktowane; środek ppl lśniący gładki, z zagłębieniem wzdłuż. U nasady ppl. najszersze, ku przodowi zwężone, za prz. i przed tl. krawędzią przewężone. Pkr. dosyć gęsto punktowane i nieco pomarszczone, równoległe na końcu z osobna zaokrąglone 12—14 mm.

lineata Letzn.

Czarna smuga w pośrodku każdej pkr. nie sięga aż do tl. czarnego brzegu na końcu. [Śląsk]. ab. *flavescens* Letzn.

Czarna smuga silnie rozszerzona. [Śląsk].
ab. *nigrescens* Letzn.

Nivellia Muls.

Ppl. za prz. i przed tl. krawędzią przewężone. Ciało smukłe, wydłużone. Czarny; pkr. ceglaste G. i ppl. bardzo gęsto punktowane i pomarszczone, matowe. Pkr. dosyć rzadko punktowane, skąpo i bardzo drobno owłosione, na końcu zaokrąglone. N. bardzo smukłe. 11—13 mm. [Pawłów (Skole), Worochta (Rebrowacz)].

* *sanguinosa* Gyllh.

Cortodera Muls.

1''. Ostatni czł. gł. szcz. ku końcowi nie rozszerzony, na końcu równo ucięty albo zaokrąglony. Odwł. zupełnie czarny.

2''. Ppl. wzdłuż środka zagłębione, ale bez śladu gładkiej linii na dnie zagłębienia. Czarny; pkr. zwykle z zielonawym połyskiem. Początkowe czł. rz., u. i p. u nasady czerwono-żółto-brunatne. Pkr. czarne, każda z 2 plamkami żółtymi u nasady, na barkach i obok t. G., ppl. i spód ciała z dosyć grubym, gęstym, przylegającym, żółtawo-szarem owłosieniem. Pkr. grubo punktowane, skąpo, przylegająco, szaro owłosione. 9—10 mm. [Hołosko].
* *humeralis* Schall.

Pkr. brunatno-żółte z czarnym szwem i przeważnie ciemnym brzegiem bocznym. [Sinków n. Dn.]. ab. * *suturalis* Fbr.

2'. Ppl. wzdłuż środka zagłębione, z gładką linią na dnie zagłębienia. Czarny; pkr. często z zielonawym połyskiem. Początkowe czł. rz. i n. w największej części czerwono-żółto-brunatne. Końce śr. i tl. u., często także st. i końce p. czarne. 8—10 mm. [Brzuchowice, Janów, Hołosko].
* *femorata* Fbr.

Pkr. całkiem żółto-brunatne. [Okolice Lwowa].

ab. * *flavipennis* Reitt.

1'. Ostatni czł. gł. szcz. rozszerzony ku końcowi, skośnie uciętemu. Odwł. często z czerwonym lub żółtym końcem. N. czarne, co najwyżej p u nasady czerwono-żółte. Pygidium ♂ wyraźnie wykrojone. ♂ szaro-czarny, z gęstym białawo-szarem owłosieniem, na ppl. kosmykowato odstającym. ♀ więcej skąpo, krótko i drobno owłosiona; n. czarne i tylko prz. p. u nasady czerwono-żółte, albo też całe n. aż po brunatne st., jakoteż często i rz. u nasady czerwone. 9—11 mm. *holosericea* Fbr.

*

Grammoptera Serv.

1''. Cz. i c. bez linii zagłębionej wzdłuż środka Rż. cienkie.
 2''. N. całkiem żółte, tylko st. czarne. Rż. brunatne, ich 1-y czł. żółty. Czarny; wierzch ciała z owłosieniem o złocistym połysku. G. nieowłosiona. Koniec pkr. ciemny z powodu czarnego owłosienia. 6—7 mm. [Sinków, Miodobory]. * *ustulata* Schall.

2'. N. częściowo lub całkiem czarne.

3''. Wszystkie czł. rż. u nasady żółte; n. żółte; u. na końcach, st. i tl. p. czarne. Ppl i pkr. z szarem, nieco żółtawo połyskującym owłosieniem. 4.5—6 mm. [Lwów-Krzywczyce, Prybyń (pow. Brzeżany), Pul., Bot.]. * *ruficornis* Fbr.

3'. Rż. czarne, tylko na końcu czasem czerwonawe. Czarny. Ppl. i pkr. drobno szaro owłosione bez żółtawego połysku. U ♂ 2 lub 3 ostatnie odc. odwł. i u. u nasady do połowy długości czerwono-żółte. 6—9 mm. [Sinków n. Dn.].

* *variegata* Germ.

Odwł. i n. czarne. [Śląsk].

ab. *nigrescens* Weise.

1'. Cz. i ciemię z zagłębioną linią wzdłuż środka. Rż. grube. Czarny; części puszczkowe z wyjątkiem żw. i prz. brzeg ndp. żółtawe. Rż. grube; pierwsze 2 czł. czerwone, pozostałe ciemne, conajwyżej na końcach brunatno prześwietlające. U. i p. czerwono-brunatne, st. ciemne. Ostatni odc. odwł. na tl. brzegu czerwono-brunatny. G. i ppl. dosyć grubo, gęsto punktowane. Na cz. i c. brzoza podłużna gładka. O. dość silnie wykrojone. C. drobno, przylegająco, żółto owłosione. Ppl. z gęstszym, jedwabisto połyskującym owłosieniem. U przedniej krawędzi węższe od g., stąd silnie i nagle rozszerzone, w trzeciej części długości najszersze; stąd znowu ku tyłowi łagodnie zwężone i na końcu dopiero rozszerzone, tak że w tylnych $\frac{2}{3}$ ppl. wygląda zatokowo wykrojone z boków. Tl. kąty ppl. słabo wyciągnięte. Pkr. równoległe, lśniące czarne, dosyć grubo punktowane i pomarszczone, z czarnem, w tył pochylonem, niedługim owłosieniem; na końcu każda pkr. z osobna zaokrąglona. Spód ciała z drobnym, przylegającym, żółtem, jedwabisto połyskującym owłosieniem. 8 mm. [Stanisławów]

* *haliciensis* M. Lomn.

syn.: *ingrica* Baeckmann.

Alosterna Muls.

Czarny; pyszczek, rż u nasady, n. aż po końce tl. u. i pkr. brunatno-żółte. Te ostatnie wzdłuż szwu, wzdłuż brzegu bocznego i na końcu czarniawe. G. i ppl bardzo drobno i gęsto punktowane. Pkr. szeroko i silnie punktowane. Wierzch ciała drobno, żółtawo owłosiony. 6—8 mm. [Bruchowice, Krzywczyce, Hołosko, Lesienice, Czarnuszowice]. * *tabacicolor* Deg.

Leptura L.

- 1''. Tl. kąty ppl. tępe albo krótko zaostrome.
- 2''. Pkr. równoległe. Ppl. aż do prz. krawędzi sklezione; przed tl. krawędzią bardzo słabo przewężone. G. za o. naokoło silnie przewężona.
- 3''. Pkr. jednobarwne, czarne. Czarny; n. z wyjątkiem końców p. i st. czerwono-żółte. Ppl. i pkr. grubo i głęboko, ale nie bardzo gęsto punktowane. Prz. część ciała z wierzchu odstająco, siwo owłosiona. 9—11 mm. [Pasięki Łyczakowskie, Lesienice, Zofiówka, Czarnuszowice, Czeremchów]. * *rufipes* Schall.
- 3'. Pkr. czarne z żółtymi plamkami. Czarny; każda pkr. z 3 wielkimi, czerwono-żółtymi plamkami: jedna u nasady obok t., 2 inne na brzegu bocznym przed i za środkiem. G. i ppl. gęsto punktowane; pkr. grubiej, ale mniej gęsto; na końcu ucięte z tępym kątem zewnętrznym. Z wierzchu czarno owłosiona. 9—10 mm [Janów pod Lw., Wyczółki, Rakowczyk pod Kołomyją] * *sexguttata* Schall.
- 2 ostatnie plamki na każdej pkr. połączone z sobą. [Czarnuszowice, Rakowczyk]. ab. * *exclamationis* F.
- 2'. Pkr. ku tyłowi wyraźnie zwężone.
- 4''. Ppl. prawie kuliste, aż do prz. krawędzi sklezione. Pkr. na końcu zaokrąglone lub ucięte z zaokrąglonym kątem zewnętrznym.
- 5''. Formy czarne, o pkr. czerwonych lub pomarańczowych; na każdej pkr. okrągła plamka czarna. Szew mniej lub więcej szeroko czarny.
- a''. Tl. p. u ♂ na końcu z jednym tylko kolcem. Czarny; pkr. jasno czerwono-żółto-brunatne. Plamka śr. na każdej z nich i wąska smuga wzdłuż szwu, u nasady pkr. i na końcu rozszerzona — czarne. Czarne ubarwienie pkr. może z jednej strony zanikać, z drugiej rozprzestrzeniać się na całe pkr. z wyjątkiem wąskiego brzegu bocznego. Zależnie od tego owłosienie wierzchu ciała jest u form jasnych przeważnie żół-

tawe, u ciemnych czarno-brunatne lub czarne. G. i ppl. długo odstająco owłosione. Spód ciała drobno punktowany, długo, odstająco owłosiony. 12—15 mm. [Tarnopol, Równu].

Steveni Sperk.

a'. Tl. p. u obu płci z 2 kolcami na końcu.

6''. Tl. u. po zewnętrznej stronie przylegająco owłosione. Pkr. tylko w 1-ej ćwiartce od nasady lub w 1-ej trzeciej części długo odstająco owłosione. Pkr. czerwono-brunatne, nieco w żółte, wpadające. Bardzo wąski rąbek wzdłuż szwu i plamka śr. na każdej z nich czarne. Czasem szew u nasady pkr. nieco szerzej poczerniony. Owłosienie przeważnie żółtawe. Tl. u. od spodu dłuższymi, odstającymi włosami opatrzone, które się nieraz w kosmki skupiają. 9—13 mm. [Śląsk, Podole].

unipunctata Fbr.

6'. Tl. u. także z boków po zewnętrznej stronie długo, odstająco owłosione. Odstające owłosienie pkr. rozciąga się conajwyżej do połowy ich długości. Pkr. blado żółto-brunatne; szew, punkt śr. i koniec czarne. Czarne ubarwienie pkr. może zanikać lub rozszerzać się. Zależnie od tego odstające owłosienie ppl. jasne lub ciemne. Spód ciała długo, odstająco, miękko owłosiony. Ppl. dość silnie z boków zaokrąglone, mniej lub więcej skąpo punktowane, punkty drobne. 11—15 mm. [Podole].

bipunctata Fbr.

5'. Pkr. jednobarwne, żółte. Ppl. jasno owłosione. Czarny; pkr. żółte; prz. i śr. p. żółto-brunatne. G. bardzo gęsto punktowana; ppl. i pkr. silnie i głęboko, ale nie gęsto punktowane. Zprś. ♂ przed b. tl. opatrzone 2 podłużnymi wyniosłościami. 7—9 mm. [Janów, Hołosko, Krzywczyce, Czarnuszowice, Szmeks, Pg, Warwaryńce].

* *livida* Fbr.

Odwł. u ♀ czerwono-brunatny. [Bartatów].

ab. * *bicarinata* Arnold.

4'. Ppl. nie kuliste; dzwonowate, ku przodowi silniej zwężone. Tylko 3-i czł. st. tl., rzadko także 2-i szczytaczki pod spodem.

7''. Wierzch ppl. krótko, przylegająco owłosiony, włoski ku tyłowi skierowane.

8''. Pkr. na końcu skośnie ucięte, nie wykrojone; ich kąt zewnętrzny tępy lub prosty. Czarny; pkr. czerwone, szeroka poprzeczna wstęga na ich końcu, dalej wspólna sercowata plama w środku, przedłużająca się wąskim pasem wzdłuż szwu ku tyłowi — czarne. Odwł. u ♂, jakoteż wewnętrzna strona prz. p.

mniej lub więcej jasno czerwone; u ♀ cały spód czarny. G. i ppl. bardzo gęsto punktowane, bez połysku. Pkr. grubiej, ale nie tak gęsto punktowane, jak ppl. 14—19 mm. [Śląsk].

cordigera Fuessl.

8'. Pkr. na końcu skośnie ucięte, wykrojone; ich kąt zewnętrzny wyciągnięty, ostry.

9''. Pkr. jednobarwne, brunatno-żółte lub czerwone. P. i st. wszystkich n. brunatno-żółte u ♂, jasnoczerwone u ♀. Czarny; pkr. u ♂ żółtawe, u ♀ pkr., jakoteż ppl. jasno-czerwone. G. i ppl. gęsto punktowane, prawie bez połysku. Ppl. z silną poprzeczną brózdą przed tl. krawędzią. Poza śr. ppl. z każdej strony skośny wcisk u ♀ głębszy, u ♂ mniej głęboki. Pkr. równie silnie, ale mniej gęsto punktowane, jak ppl., z drobnem, przylegającym owłosieniem. 12—18 mm. Wszędzie pospolity. [Lwów, Wysoki Zamek, Kulparków, Hołosko, Krzywezyce, Janów, Mikuliczyn, Mogilany, Lubaczów, Kraków, Gruszów Mały].

* *rubra* L.

C. z 2 czerwonymi plamkami.

ab. ♀ * *maculiceps* Fabr.

9'. Pkr., jak całe ciało zresztą, czarne. T. u ♂ srebrzysto owłosiona; u ♀ złocisto podobnie, jak tl. krawędź ppl. G. i ppl. grubo i gęsto punktowane. Ppl. zwężone przed tl. krawędzią i poprzecznie wciśnięte. Pkr. w prz. części nie tak gęsto, ale jeszcze grubiej punktowane, jak ppl.; ku tyłowi punktowanie staje się drobniejsze i więcej rozprószone. 14—18 mm. [Podlute].

* *scutellata* Fbr.

7'. Wierzch ppl. z długim, odstającym owłosieniem.

10''. Pkr. na końcu skośnie ucięte i mniej lub więcej wykrojone; ich kąt zewnętrzny i wewnętrzny (od strony szwu) zaokrąglone.

11''. Rż. czarne; środkowe czł. u nasady żółte. Czarny; pkr. u żywego zwierzęcia jednobarwnie czerwone, u preparowanego czasem brunatno-żółte lub żółte. 4-y, 5-y, 6-y i 8-y czł. rż. u nasady żółte. G. i ppl. bardzo gęsto punktowane. Ppl. z głębokim, poprzecznym wciskiem przed tl. krawędzią. Pkr. o wiele grubiej punktowane, ale daleko rzadziej, niż ppl. 15—19 mm. [Prusy Wsch.].

variicornis Dalm.

11'. Rż. w całości czarne.

12''. Pkr. u obu płci żółte z czarnymi końcami. Końcowy ode. odwł. u ♂ głęboko, podłużnie wydrążony, na końcu silnie wykrojony, u ♀ z brózdka w pośrodku. Czarny; pkr. żółte z czarnym końcem. Ppl. nieco grubiej, lecz mniej gęsto punktowane, ani-

- żeli g.; pkr. dosyć równomiernie punktowane, ku tyłowi mało co drobniej. 10—14 mm. *fulva* Deg.
- 12'. Pkr. u ♀ czerwone, u ♂ brunatno-żółte. Końcowy odc. odwł. normalnie wykształcony.
- 13''. Czarny; pkr. ♀ czerwone, brzeg boczny i koniec czarne; u ♂ brunatno-żółte, szeroki pas na brzegu, koniec i przeważnie wąski rąbek wzdłuż szwu — czarne. G. i ppl. bardzo gęsto punktowane, bez połysku. Pkr. rzadko i drobno punktowane. 9—13 mm. [Lwów, Krzywczyce, Pieniaki, Polanica, Gruszów Mały, Angielów, Pieniny, Litwa]. ** dubia* Scop.
Pkr. całkiem czarne. ab. *chamomillae* F.
Plama czarna na grzbiecie, wspólna albo przez czerwony szew rozdzielona. [Gruszów Mały]. ab. ** melanota* Fald.
- 13'. Czarny; pkr. u ♀ jednobarwnie czerwone, u ♂ żółto-brunatne; ich koniec a czasem i rąbek wzdłuż brzegu bocznego czarne. Zresztą podobny do poprzedniego, tylko krótszy i więcej sklepiony. 9—11 mm. [Janów, Krzywczyce, Bogdanówka, Gruszów Mały, Mikuliczyn, Bystrzec]. ** sanguinolenta* L.
- 10'. Pkr. na końcu ucięte; ich kąt zewnętrzny tępy lub prosty (w razie potrzeby oglądać od spodu).
- 14''. Poszczególne czł. rż. u nasady żółte.
- 15''. Pkr. jak reszta ciała czarne, pokryte gęstym, żółtawo-zielonym tomentem. G., ppl. i pkr. gęsto punktowane i pomarszczone. Ppl. z brózdą wzdłuż środka; przed tl. krawędzią słabo poprzecznie wciśnięte. 15—20 mm. [Tatry, Pieniny, Mikuliczyn, Howerla]. ** virens* L.
- 15'. Czarny; pkr. brunatno-żółte; na końcu i na brzegach często czarne. Śr. czł. rż. u nasady żółte. G. i ppl. bardzo gęsto punktowane. Ppl. przed tl. krawędzią słabo wciśnięte. Pkr. grubo, ale nie gęsto punktowane. 8—10 mm. [Janów, Hołosko, Lesienice, Sambor, Ławoczne, Gruszów Mały, Czarnohora — Bystrzec, Pieniny, Tatry]. ** maculicornis* Deg.
- 14'. Rż. całkiem czarne. Czarny; pkr. żółte; ich koniec i jeden punkt w pośrodku każdej czarne. G. dosyć drobno i nadzwyczaj gęsto punktowana. Ppl. i pkr. z wyjątkiem końca bardzo grubo, ale nie gęsto punktowane. 13—16 mm. [Śląsk, Beskid]. *tesserula* Charp.
- 1'. Tl. kąty ppl. w ostry koniec wyciągnięte lub przynajmniej ostro wystające.
- 16''. Pkr. na końcu zaokrąglone.

- 17''. Pkr. brunatno-żółte z czarnymi, poprzecznymi przepaskami lub plamkami, w poprzeczne przepaski ustawionemi.
- 18''. Ppl. przed tl. krawędzią zaledwie wciśnięte, odstająco owłosione. Czarny; pkr. żółte; ich nasada i rąbek wzdłuż szwu, 2 poprzeczne, zygzakowate przepaski, z których często pierwsza na 3 plamy rozdzielona i ich koniec — czarne. 8—11 mm. [Tatry].
* *sezmaculata* L.
- 18'. Ppl. przed tl. krawędzią z głęboką brózdą poprzeczną, w środku przerwana, przylegająco owłosione.
- 19''. Czarny; pkr. matowe, grubo i gęsto punktowane, żółto-brunatne; środkowa część nasady pkr., ich koniec i 2 poprzeczne, w pośrodku przerwane przepaski — czarne. Przednia z nich prawie zawsze rozdzielona na 4—6 plamek. Plamki te stają się często bardzo małe lub całkiem zanikają. 7—11 mm. [Lesienice, Sinków n. Dn., Worochta, Czarnohora, Tatry].
* *cerambyciformis* Schrnk.
- 19'. Czarny; pkr. nieco lśniące, dosyć drobno punktowane, żółto-brunatne; rąbek wzdłuż nasady i wzdłuż szwu, 2 poprzeczne, zygzakowate przepaski i ich końce czarne. Pierwsza z przepasek często na 3 plamy rozdzielona. 7—11 mm. [Lwów, Winniki].
* *erratica* Dalm.
- Także i 2-ga przepaska w pośrodku przerwana; razem 7 czarnych plam na pkr. [Śląsk]. ab. *sempsignata* Küst.
- 17'. Pkr. czerwone albo żółto-brunatne, conajwyżej na końcu czarniawe. Czarny z wyjątkiem pkr. G. i ppl. grubo i gęsto punktowane; nieco pomarszczone. Ppl. dłuższe, niż szerokie, przed tl. krawędzią silnie, poprzecznie wciśnięte. 14—18 mm. [Litwa].
* *nigripes* Deg.
- 16'. Pkr. na końcu skośnie ucięte lub wykrojone, conajmniej z ostrym kątem zewnętrznym.
- 20''. Czł. 3-i st. tl. dłuższy, niż szeroki, na końcu wykrojony dla osadzenia czł. 4-go. Rż. pojedyncze; ich końcowe czł. bez rowków.
- 21''. 1-y i 2-i czł. st. tl. opatrzone na stronie spodniej wzdłuż środka gładkim, lśniącym rowkiem.
- 22''. Ppl. u podstawy szersze, niż długie; przed tl. krawędzią z leką, ale zupełną brózdą. Czerwono-żółty; rż. z wyjątkiem 1-go czł., o., st., śrprś., zprś., t. i pkr. czarne. Wierzch ciała drobno i nie gęsto punktowany, z drobnem owłosieniem. 9—15 mm. [Krzywczyce].
* *revestita* L.

Barki pkr. żółto-czerwone. [Śląsk].

ab. *rufomarginata* Muls.

Zupełnie żółto-czerwony, tylko rż. na końcu i zprś. czarne. [Śląsk].

ab. *rubra* Geoffr.

22'. Ppl. dłuższe, niż szerokie, ku przodowi stożkowato zwężone; przed tl. krawędzią bróзда poprzeczna, w środku przerwana. Czarny; drobno, żółtawo-szaro, pod spodem gęściej owłosiony. Pkr. u ♀, a często i u ♂, jakoteż p. u nasady żółto-brunatne. G. prawie bezpośrednio za o. nagle zwężona, wskutek czego skronie nadzwyczaj krótkie. Wierzch ciała drobno punktowany. 12—15 mm.

pubescens Fbr.

21'. 1-y i 2-gi czł. st. tl. jednostajnie, drobno owłosione, bez gładkiego rowka (U *Lept. maculata* posiada 2-i czł. ślad gładzszego rowka).

23''. Ppl. przed tl. krawędzią z szeroką i głęboką brózdą poprzeczną, która w środku nie jest niczem przedzielona; za prz. krawędzią mniej lub więcej przewężone.

24''. Pkr. czarne z żółtymi przepaskami poprzecznymi lub żółte z czarnymi przepaskami. Poszczególne przepaski rozdzielone często na szereg plamek.

25''. Boki ppl. z małym, ale wyraźnym guzkiem. Tl. p. u ♂ z 2 wydatnymi ząbkami po wewnętrznej stronie. Czarny; pyszczyk, czł. rż. od 3-go począwszy u nasady, n. z wyjątkiem st., końców p. i końców u. tl., dalej pkr. — żółte. Rąbek wzdłuż szwu, końce, 2 przepaski poprzeczne i 5 plamek w przedniej połowie pkr. — czarne. Z pięciu plamek poszczególne mogą się zmniejszać i zanikać albo też wszystkie zlewają się z sobą w jedną, poprzeczną, zygzakowatą przepaskę. Przepaska poprzeczna w połowie pkr. jest przy szwie zwężona lub przerwana. U ♀ odwł. u nasady mniej lub więcej żółty. 15—17 mm. [Hołosko, Gańczary, Wyczółki (p. Buczacz)].

* *maculata* Poda.

25'. Boki przedplecza bez guzków. Tl. p. u ♂ pojedyncze, bez ząbków.

26''. Ppl. dłuższe, niż szerokie. Pkr. u nasady z żółtą przepaską, esowato wygiętą, i z 3 przepaskami poprzecznymi, zwężonemi na zewnątrz, przerwaniem wzdłuż szwu. Czarny; g., ppl. i spód ciała żółto, jedwabisto owłosione. U ♂ końce rż. i n. częściowo brunatno-żółte, u ♀ rż. i n. w całości tak zabarwione. 12—16 mm. [Czarnuszowice, Ryków, Prybyń (pow. Brzeżany), Kornie koło Rawy, Karpaty, Pieniny].

* *arcuata* Panz.

- 26'. Ppl. szersze niż długie. Pkr. u nasady z prostą przepaską w poprzek.
- 27''. Ppl. na prz. i tl. krawędzi gęsto, złocisto owłosione. Czarny; pkr. z 4 żółtymi lub czerwono-żółtymi, skośnymi przepaskami w poprzek. Przepaski wzdłuż szwu przerwane. U ♂ rż. czarne; n. częściowo czerwone; u ♀ rż. w całości, n. z wyjątkiem nasady u. czerwono-żółte. 13–18 mm. [Morskie Oko].

* *aurulenta* Fbr.

- 27'. Ppl. jednostajnie szaro lub żółtawo lśniące owłosione. Czarny; pkr. żółte; 3 zygzakowate przepaski w poprzek, nasada i końce pkr. — czarne. Koniec rż., a często i prz. p. u nasady u ♀ brunatno-żółte, u ♂ rż. i n. zupełnie czarne. 13–18 mm. [Janów, Krzywczyce, Lesienice, Turze (p. St. Sambor), Pieniaki, Praczka k. Pieniak, Mieczyszców, Mikuliczyn, Worochta, Czarnohora — Bystrzec, Tatry].

* *quadrifasciata* L.

- 24'. Pkr. jednobarwnie czarne bez przepasek poprzecznych. W całości czarny. Ppl. nieco dłuższe, niż szerokie, grubo i gęsto punktowane, z poprzeczną brózdą przed tl. krawędzią. Pkr. punktowane i poprzecznie pomarszczone. Tl. p. u ♂ opatrzone po wewnętrznej stronie zgiętą krawędzią podłużną. Wierzch ciała drobno, czarno owłosiony; spód z dłuższym, siwem owłosieniem. 11–15 mm [Biłohorszcze, Brzuchowice, Janów, Krzywczyce, Lesienice, Pasiaki Łyczakowskie, Czarnuszowice, Pieniaki, Gaj pod Buczaczem, Folwarki, Ryków, Turze (p. Stary Sambor), Kopiatyn, Truskawiec, Jaremcze].

* *aethiops* Poda.

- Z gęstem, żółtym owłosieniem. [Śląsk].

v. *Letzneri* Gabriel.

- 23'. Ppl. przed tl. krawędzią z lekką brózdą poprzeczną, przedzieloną w pośrodku na 2 boczne wciski. Prz. krawędź ppl. z rąbkim, poza nim brak przewężenia.
- 28''. Odwł. czarny. Ppl. bardzo grubo i gęsto punktowane. Czarny; pkr. u ♂ czerwono-brunatne; ich brzeg zewnętrzny, rąbek szwu ku końcowi, jakoteż koniec czarniawe. Pkr. u ♀ czerwone; ich koniec i przepaska wzdłuż szwu, ku przodowi zwiężona, — czarne. 7–10 mm. [Hołosko, Janów, Lesienice, Snopków, Czarnuszowice, Gruszów Mały, Magierów, Ryków, Folwarki, Prybyń (p. Brzeżany), Tudorów, Turze, Starunia, Mikuliczyn, Iwoniec, Rymanów, Miszewo Murowane, Płauczyn (Chełmina-Lipno)].

* *melanura* L.

- 28'. Odwł. całkowicie lub częściowo czerwony lub czerwono-żółty.

- 29''. N. całkiem czarne.
- 30''. Czarny z połyskiem. 3 środkowe odc. odwł. i pkr. czerwone. U ♂ tylko szew i sam koniec pkr. czarne; u ♀ koniec w większej mierze i poprzeczna przepaska za środkiem, zwężona ku brzegom, — czarne; przepaska połączona z czarnym końcem wstęgą czarną wzdłuż szwu. Skr. wyraźnie odcięte, ale bardzo krótkie. 7—10 mm. [Janów, Hołosko, Czarnuszowice, Dźwino-gród, Krzywczyce, Gruszów Mały, Poturzyca, Karnkowo (Królestwo Polskie)].
* *bifasciata* Müll.
- 30''. Czarny z połyskiem. U ♀ cały odwł. z wyjątkiem końca czarny; u ♂ tylko tl. połowa czarna. G. za o. powoli zwężona, z ledwie zaznaczonymi skr. 7—9 mm. [Hołosko, Mników, Folwarki].
* *nigra* L.
- 29'. N. częściowo czerwone. Ppl. dłuższe, niż szerokie. Czerwono-żółto-brunatny. 1-y czł. rż., g. z wyjątkiem c., podłużna plama na ppl. i tl. kąty ppl., prś., sam koniec odwł., większa część n. tl. i 7 plamek na pkr. czarne. 8—11 mm. [Kraków (Ulanowski)].
* *semptempunctata* Fbr.
- 20'. Czł. 3-i st. tl. mały, pojedynczy, nie wykrojony na końcu. Na 5 lub 6 ostatnich czł. rż. po zewnętrznej stronie lekkie rowki przed końcem każdego, u ♂ wyraźniejsze. Ostatni odc. odwł. u ♂ bardzo długi i wąski, małoco ku końcowi zwężony, pod spodem wzdłuż głęboko wydrążony. Ciało bardzo smukłe. Czarny; n. z wyjątkiem końców tl. u. i p., środkowe odc. odwł. u ♂ zupełnie, u ♀ częściowo, i 4 poprzeczne, proste przepaski na pkr., przy szwie przerwane — czerwono-żółte. Końcowa połowa rż. z reguły brunatna. 11—13 mm. [Janów, Hołosko, Bartatów, Wyczółki, Niemirów, Bóbrka, Kołomyja].
* *attenuata* L.
- Czarne przepaski nie sięgają ani do szwu ani do brzegu boczego pkr. [Śląsk].
ab. *imperfecta* Gerh.
- Prz. kąty ppl. z czerwoną plamką. [Śląsk].
ab. *maculicollis* Fabr.
- Plamki w prz. kątach ppl. przedłużone. [Śląsk].
ab. *brunnescens* Balbi.

Necydalis L.

- 1''. Czarny; rż. u ♀ czerwono-żółte, ku końcowi brunatne, u ♂ pierwsze 4 czł. czerwono-żółte, zresztą czarne. N. również czerwono-żółte. Końce u. tl. czarne. Pkr. czerwono-brunatne, na

końcu jednobarwne lub z ciemniejszą plamką. Ppl. dłuższe, niż szerokie, tylko po bokach gęsto, złocisto owłosione. Śr. p. jednobarwnie czerwono-żółte. Pierwsze 2 odc. odwł. u ♂ zupełnie, 3-i tylko u nasady czerwono-żółty, u ♀ cały odwł. czarny, tylko 1-y odc. u nasady, a 2 pierwsze po bokach żółte. Końcowy odc. odwł. u ♂ tylko na samym końcu półkolisto wciśnięty. Tl. p. proste, nie zgięte. 19—32 mm. [Czarnuszowice, Łysołaje, Koteryny (k. Żórawna), Kozówka, Humań, Huta, Stanisławów].
**maior* L.

- 1'. Czarny; u ♀ całe rż., u ♂ pierwsze 4 czł., dalej n. u obu płci czerwono-żółte. Końce tl. p. i szeroki pierścień przed końcem tl. u. czarne. Pierścień przed końcem śr. p. czarniawy. Pkr. czerwono-brunatne, na końcu z czarnym brzeżkiem. U ♂ 2-i i 3-i odc. odwł. w całości, 1-y na tylnej krawędzi żółto-czerwony; u ♀ pierwsze 2 odc. odwł. szeroko, następne 2 wąsko żółto-czerwone. Ppl. krótsze, niż u poprzedniego; prz. i tl. brzeg, jakoteż boki ppl. gęsto, złocisto owłosione. Końcowy odc. odwł. u ♂ wzdłuż całego środka pod spodem szeroko i głęboko wciśnięty. Tl. p. u obu płci nieco zgięte. 22—30 mm.

ulmi Chevr.

Pl. *Cerambycini*.

Caenoptera Thomson.

- 1''. Pl. przed o. dobrze rozwinięte. 3-i czł. rż. dłuższy od 1-go. Rż. ♂ 12 czł. Pkr. z białą, ukośną plamką. Czarny; rż., n. z wyjątkiem ciemniejszych, maczugowato rozszerzonych końców u. i pkr. czerwono-brunatne. Ppl. 2 razy prawie tak długie, jak u nasady szerokie z kilkoma gładkimi wyniosłościami wzdłuż, z mniej lub więcej znacznym wyrostkiem po bokach. Pkr. dłuższe, niż ppl., dosyć głęboko, ale rzadko punktowane. 6—13 mm. [Krzywczyce, Brzuchowice, Poturzyca, Pieniaki, Turze (p. St. Sambor), Mników, Kniaźdwór p. Kołomyja, Rytro, Zakopane, Litwa].
* *minor* L.

- 1'. Pl. przed o. ząbkowate. 3-i czł. rż. krótszy lub tylko tak długi, jak 1-y. Rż. u obu płci 11-czł. Pkr. bez ukośnej, białej plamki. Ppl. znacznie dłuższe, niż szerokie.
- 2''. Ppl. z gładkimi, podłużnymi wyniosłościami; za prz. krawędzią mniej lub więcej znacznie przewężone. Czarny lub brunatny; rż. i n. czerwono-brunatne. Pkr. w pośrodku jaśniej, na brzegu i na końcach ciemniej brunatno-żółte. Ppl. między gład-

kiemi wyniosłościami gęsto, dosyć grubo i głęboko punktowane. 5·5—8 mm. [Krzywczyce, Bogdanówka, Tulin (Podole)].

* *umbellatarum* Schreiber.

- 2'. Ppl. bez gładkich, podłużnych wyniosłości, za prz. krawędzią nie przewężone. Czarny; rz. i n. czerwono-brunatne. Pkr. brunatno-żółte; ich końce smołowo-brunatne. Ppl. silnie i głęboko, ale dosyć rzadko punktowane, lśniące. 5—6 mm.

Kiesewetteri Muls.

Stenopterus Steph.

Ppl. z 3 gładkimi wyniosłościami. Pierwsze 2 czł. rz., końce kilku następnych, jakoteż końce prz. i śr. u., maczugowato rozszerzonych — czarne. Końce u. tl. przeważnie czarne. Czarny; przepaska poprzeczna, w środku przerwana, u prz. i tl. krawędzi ppl., t., boki śrprś., końce epst. zprś. i tl. brzegi pierwszych odc. odwł. po bokach gęsto, złocisto lub srebrzysto, lśniące owłosione. Pkr. czerwono-brunatne; ich nasada i sam koniec czarne. 9—14 mm. [Śląsk].

rufus L.

Obrium Curtis.

- 1''. Wyrostek śrprś. między b. śr. wąski z równoległymi brzegami. Czerwono-żółty; rz. i n. brunatne, n. czasem częściowo czarniawe. Ppl. z nielicznymi, bardzo drobnymi punktami. C. między o. daleko węższe, niż szerokość 1-go oka. 7—10 mm. [Drohobycz, Galicya zachodnia].

* *cantharinum* L.

- 1'. Wyrostek śrprś. między b. śr. bardzo wąski, ku końcowi zaostroszony. W całości czerwono-żółty, tylko o. czarne. Ppl. grubo i głęboko, ale nie gęsto punktowane. C. między o. u ♂ tak szerokie, u ♀ daleko szersze, niż 1-o o. 4·5—6 mm. [Lesienice, Czartowska Skała, Drohobycz, Turze, Rabka].

* *brunneum* Fbr.

Dilus Serv.

Metalicznie szaro-zielony lub brązowy. Czł. rz. u nasady, u. i p. czerwone. Grubo punktowany, szaro owłosiony; t. z gęstem, białym owłosieniem. Rż. o wiele krótsze od ciała; ppl. mało dłuższe, niż szerokie, bez wyrostków po bokach. Pkr. długie i wąskie; na każdej podłużna, mało wydatna listewka. 7—10 mm. [Rzęsna Polska, Brzuchowice].

* *fugax* Oliv.

Callimus Muls.

Metalicznie zielony lub błękitny; drobno, odstająco, niezna-
cznie owłosiony. Rż. nie sięgają do końca ciała. G. tak szeroka,
jak ppl.; skr. ku tyłowi lekko zwężone. Ppl. prawie tak długie,
jak szerokie, nierównomiernie punktowane z 3 gładkimi wy-
niosłościami. Pkr. silnie i gęsto punktowane; u ♂ w tyle lekko
rozchylone. U ♀ na 2-im ode. odwł. zlocistożółte, tomentowe
owłosienie 8–9 mm. [Kossów]. *angulatus* Schrnk.

Gracilia Serv.

Bez połysku; jaśniej lub ciemniej brunatny; rż. i n. żółto-bru-
natne; drobno, szaro owłosiony. G. i ppl. bardzo drobno i gę-
sto punktowane; pkr. nie głęboko i dość rzadko. Ciało smukłe.
Ppl. 1½–2 razy tak długie, jak u nasady szerokie. Pkr. na
grzbiecie spłaszczone. U. maczugowate. 4·5–6 mm. [Śląsk, Po-
znańskie, Prusy]. *minuta* Fbr.

Axinopalpis Dupcnch.

Czerwono-żółty z wyjątkiem czarnych, grubo siatkowanych o.
G. i ppl. dość drobno i gęsto, pkr. o wiele grubiej, ale mniej
gęsto punktowane. Całe ciało drobno, odstająco, żółto owłosio-
ne. Pkr. równoległe, szew u nasady pkr. nieco zagłębiony. Długi
i smukły. 7–11 mm. [Śląsk]. *gracilis* Kryn.

Cerambyx L.

1''. Tl. ką pkr. od strony szwu w ostry kolec wyciągnięty. Cie-
mnobrunatny; silnie zwężone pkr. ku końcowi czerwono-bru-
natne. Ppl. lśniące, z mniej lub więcej pofałdowaną powierz-
chnią. Rż. u ♂ daleko dłuższe od ciała. 28–50 mm. [Galicya
zach.]. * *cerdo* L.

1'. Tl. ką pkr. zaokrąglony. Zupełnie czarny. Ppl. z 6–8 po-
przecznymi fałdami. Pkr. zwłaszcza z przodu grubo pomar-
szczone. 3-i i 4-y czł. rż. u ♂ słabo zgrubiałe. 18–28 mm.
[Czartowska Skała, Krzywczyce, Lesienice, Pieniaki].

* *Scopolii* Fuessl.

Aromia Serv.

Metalicznie zielony lub brązowy; pkr. błękitne lub zielone;
bardzo gęsto i drobno punktowane i pomarszczone, z kilkoma,
słabo wzniesionymi, podłużnymi liniami. Ppl. nierówne, grubo
i głęboko, ale rzadko punktowane. 22–34 mm. [Hołosko, Ja-

nów, Gruszów Mały, Podjarków, Monasterzyska, Płauczyn
(Chełmina-Lipno, Zalewski). * *moschata* L.

Purpuricenus Fischer.

Pl. przed o. dobrze wykształcone. Ppl. z dobrze rozwiniętymi kolcami po bokach. Czarny; pkr. cynobrowo-czerwone; wielka, wspólna, eliptyczna, nie sięgająca po koniec plama - czarna. Ppl. całkiem czarne, z czerwoną krawędzią prz., lub z czerwoną plamką z każdej strony. Czarna plama na pkr. zmiennej wielkości. 14—20 mm. [Skała nad Zbr., Sinków n. Dn., Poturzyca]. * *Kaehlerii* L.

Rosalia Serv.

Czarny z drobnym, szaro-błękitnym, tomentowem owłosieniem. Czarno-aksamitne plamy na wierzchu ciała następujące: u prz. krawędzi ppl. jedna w pośrodku; na pkr. jedna, wielka plama z każdej strony za barkami; wspólna, poprzeczna przepaska w połowie pkr. i mniejsza plamka przed końcem na każdej pkr. Pierwsze 2 czł. rż. w całości, następne na końcach czarne. 20—36 mm. [Krasieczyn, Poturzyca, Rytro, Tatry].

* *alpina* L.

Rhopalopus Muls.

1''. Ppl. w pośrodku wygładzone; boki w wyraźne kąty wyciągnięte, grubo punktowane i pomarszczone. Czł. rż. od 3—10-go na wewnątrz i na zewnątrz w ostry kolec wydłużone. Czarny; pkr. metalicznie zielone, zwężone za barkami; końce rozszerzone z brązowym połyskiem; u nasady grubo, ku końcowi drobniej pomarszczone; między zmarszczkami drobno punktowane. 18—24 mm. [Lwów, Koropiec, Czarnohora (szczyt Turkuła)]. * *hungaricus* Hrbst.

1'. Ppl. w całości równomiernie gęsto punktowane i pomarszczone. Pkr., jak reszta ciała, czarne.

2''. N. zupełnie czarne.

3''. Czarny; czł. rż. od 3—10-go obustronnie w kolec wyciągnięte. Ppl. i nasada pkr. grubo punktowane i pomarszczone. Tl. część pkr. drobno, skórzasto pomarszczona. Ppl. z pojedynczymi, długo odstającymi włosami. Pkr. wszędzie bardzo drobno, przystając owłosione. T. nieowłosiona. 16—22 mm. [Lwów, Zniesienie, Jaryczów, Humań, Bartatów, Poturzyca].

* *clavipes* Fbr.

3'. Czarny; czł. rż. na końcu nie wyciągnięte w kolec. Ppl. dosyć równomiernie, grubo punktowane i pomarszczone. Ppl. i pkr. u nasady z długim, odstającym owłosieniem. Pkr. u nasady grubo, ku tyłowi bardzo drobno ziarnkowane. T. owłosiona. 8—12 mm. [Lwów, Pasiaki Łyczakowskie, Krzywczyce, Biłohorszeze, Hołosko, Snopków, Czarnuszowice, Rohynia].

* *macropus* Germ.

2'. Wszystkie u. czerwone, u nasady czarne. Czarny, bez połysku. Czł. rż. na końcu nie wyciągnięte w kolec. Ppl. miernie grubo punktowane i pomarszczone. Pkr. u nasady z długim, odstającym owłosieniem; podobnie punktowane, jak u poprzedniego. T. owłosiona. 10 - 12 mm.

femoratus L.

Semanotus Muls.

Czarny lub smołowo-brunatny. Na pkr. 2 zygzakowate, w środku przerwane, jasnożółte przepaski poprzeczne. U. u nasady, p. i st. jasnobrunatne. Pkr. grubo i głęboko, ale nie gęsto punktowane, drobno i przystająco owłosione; u nasady i wzdłuż szwu z pojedynczymi, długo odstającymi włoskami. G., ppl. i spód ciała dosyć gęsto, odstająco owłosione. 7—14 mm. [Stanisławów].

* *undatus* L.

Pyrrhidium Fairm.

Czarny lub czarno-brunatny; pkr. jakoteż często koniec i boki odwł. czerwone. Ppl. i pkr. z gęstem, przystającym, cynobrowo-czerwonym owłosieniem. G. czarna z małą plamką czerwonych włosków. Szeroki i płaski. 9—11 mm. [Lwów, Hołosko, Wysoki Zamek, Jaryszów, Gruszczyce, Kijów, Berszada-Sawrań, Kraków].

* *sanguineum* L.

Callidium Fbr.

1''. B. prz. przedzielone od siebie bardzo wąskim wyrostkiem przprś. Ciemnobrunatny, pkr. jaśniejsze, żółtawo owłosione. Ppl. grubo punktowane, z gładkimi lusterkami w pośrodku. Pkr. u nasady silnie, ku tyłowi drobno punktowane. 10 14 mm. [Tatarów, Worochta, Pożyżewska Polonina, Kołomyja].

* *coriaceum* Payk.

Czarno-brunatny z brązowym, metalicznym połyskiem, pkr. jaśniejsze z zielonawo-brązowym, metalicznym połyskiem; rż. i n. brunatne, u. czasem czerwone. [Śląsk].

v. *cupripenne* Kriechb.

- 1'. B. prz. przylegają do siebie, niczem nie przedzielone.
 2''' Ppl. równomiernie gęsto punktowane lub punktowane i pomarszczone.
 3'' Pkr. bez białych przepasek poprzecznych.
 4'' Wierzch ciała metalicznie zielony, niebieski lub fioletowy; ppl. daleko szersze, niż długie.
 5'' Wierzch ciała metalicznie zielony; spód, rz. i n. jasno lub ciemnobrunatne. G. i ppl. drobno i gęsto punktowane. Pkr. u nasady wyraźnie grubo punktowane, ku tyłowi z grubymi zmarszczkami. 11–13 mm. [Tatry (Krywań), Czarnohora].

* *aeneum* Deg.

- 5'. Niebieski lub fioletowy; rz., st. i odwł. brunatne. Ppl. grubo i gęsto punktowane i pomarszczone. Pkr. jeszcze grubiej, ale nie tak gęsto, dosyć równomiernie punktowane. Ppl. i pkr. czarno i krótko owłosione. 9–15 mm. [Lwów, Janów, Brzuchowice, Biłohorszcze, Polanica, Turze, Worochta, Foreszczenka, Czarnohora, Wisła, Tatry, Zochowa Góra (Zalewski), Litwa].

* *violaceum* L.

4. Całe ciało jaśniej lub ciemniej żółto-brunatne; pkr. często ze słabym, metalicznie zielonym połyskiem. Ppl. tak szerokie, jak długie; tak samo jak g. silnie i gęsto punktowane. Całe ciało skąpo, długo, odstająco owłosione. 3-i i 4-y czł. rz. jednakowej długości. 7–9 mm. [Poznańskie]. *glabratum* Chevr.

- 3'. Pkr. z białymi przepaskami w poprzek. O. zupełnie podzielone. Czarny lub brunatny; rz., pkr. u nasady i n. z wyjątkiem u. czerwono-żółte. Pkr. z 2 kabłąkowatemi, biało owłosionemi przepaskami w poprzek. Na każdej z nich tuż za t. u szwu pęczek wyprostowanych włosków. Ppl. drobno punktowane; pkr. tylko w przedniej części głęboko i wyraźnie punktowane. 4–6 mm. [Zubrza, Krzywczyce, Poturzyca, Stanisławów]. * *alni* L.

- 2''. Ppl. z drobnymi ziarenkami. Lśniący niebieski; rz. i u. u nasady, p. i st. w całości czerwono-żółte. Całe ciało ze skąpem, długo odstającym owłosieniem. Ppl. wzdłuż środka z gładką linią. Pkr. głęboko i dosyć gęsto punktowane. 6–8 mm. [Miejsce nieoznaczone]. * *rufipes* Fbr.

- 2''. Ppl. nierównomiernie punktowane, miejscami gładkie; gładkie miejsca prawie zawsze wzniesione.

- 6''. Śrprś. między śr. b. zaostrome.

- 7''. Pkr. drobno i rzadko punktowane, pomiędzy punktami szagrynowane (bardzo drobno punktowane). Wyrostek śrprś. między śr. b. sięga poza połowę b. Ppl. na silnie zaokrąglonych bokach ziarnkowane, na wierzchu głęboko ale dosyć rzadko pun-

ktowane, z 3 gładkimi wyniosłościami; jedna medyalna przed t. i 2 boczne w prz. części ppl. Rż. u ♂ dłuższe, u ♀ krótsze, niż ciało, skąpo orzęsione. Ubarwienie bardzo zmienne. Czerwono-żółty; śrprś., zprś., większa część odwł. i c. czarne. 7—14 mm. [Lwów, Pasiaki Łyczakowskie, Hołosko, Zamarstynów, Czarnuszowice, Wyczółki, Sinków, Błażowa].

* *testaceum* L.

Pkr. niebiesko czarne; spód ciała, c., rż. i u. ku końcowi czarne; ppl. całkiem lub częściowo czerwone.

ab * *variabile* L.

Pkr. niebieskie lub fioletowe; ppl. czerwone; n. czerwono-żółte, najczęściej i rż. również. [Zniesienie, Krzywczyce, Hołosko, Folwarki, Janów].

ab. * *rufipes* Costa.

Czarny; cz., koniec odwł., u. u nasady i p. czerwono-żółto-brunatne. [Śląsk].

ab. *fennicum* F.

G. i prś. czarne; rż. ppl., n. i odwł. czerwono-żółte; pkr. błękitne. [Śląsk].

ab. *melanocephalum* Ponza.

Czerwono-żółty; cz., prś., odwł. z wyjątkiem końca — czarne; pkr. stalowoniebieskie lub okrowożółte z niebieskim końcem lub całkiem okrowożółte. [Śląsk].

ab. *similare* Küst.

Pkr. czerwono-żółte; ich koniec ciemniejszy lub fioletowy.

ab. *praeustum* F.

- 7'. Pkr. głęboko i gęsto punktowane. Śrprś. sięga conajwyżej do połowy śr. b. Pkr. bardzo gęsto i głęboko punktowane i pomarszczone, brunatne z błękitnym odcieniem lub fioletowe. Pyzszek i część cz. czerwono-żółta, c. brunatne. Silnie orzęsione rż. zwykle jasnobrunatne u nasady, ku końcowi ciemniejsze; ich 3-i czł. dłuższy od 4-go. Ppl. głęboko, ale rzadko i nierównomiernie punktowane, z 3 podłużnymi wyniosłościami, czerwono-żółte; 2 boczne wyniosłości brunatne albo ppl. brunatne z fioletowym połyskiem i tylko wzdłuż środka żółte. N. blade-żółte, częściowo brunatne. 7—9 mm. [Śląsk].

lividum Rossi.

- 6'. Śrprś. między śr. b. ucięte i wykrojone na końcu, z krawędziami ku końcowi zbieżnymi. Smołowobrunatny; g. czarna; ppl. czerwono-żółte, pkr. czarno-niebieskie. G. grubo ale nie gęsto punktowana. Ppl. drobno i bardzo rzadko punktowane, z 3 gładkimi, zaledwie wzniesionymi miejscami. Pkr. bardzo grubo i gęsto punktowane, poprzecznie pomarszczone. 3-i czł. rż. o wiele dłuższy, niż 4-y. 9—10 mm. [Karpaty wsch.].

angustum Kriechb.

*

Hylotrupes Serv.

Smółowoczarny albo brunatny, drobno szaro owłosiony; pkr. (czasem blado) brunatno-żółte. Ppl. ♂ skapo, odstająco owłosione, po bokach z wielkimi, gęsto ułożonymi punktami, na wierzchu drobno i rzadko punktowane; linia wzdłuż środka i 2 boczne wyniosłości gładkie. Ppl. ♀ z gęstem, welnistym, szaro-białym owłosieniem, o wiele szersze, niż u ♂, z boków silnie rozszerzone i zaokrąglone; na wierzchu z gładką linią wzdłuż środka i z 2 silniejszymi wyniosłościami, po bokach dosyć drobno i bardzo gęsto punktowane i pomarszczone. Pkr. u ♂ prawie równoległe, u ♀ ku tyłowi wyraźnie zwężone; grubo punktowane i pomarszczone; drobno szaro owłosione, z kilkoma gęściej owłosionymi przepaskami w poprzek. Odwł. u ♀ w długie pokładelko wyciągnięty. 8—20 mm. [Lwów, Lesienice, Krystynopol, Bartatów, Gruszów Mały, Myślenice, Kraków, Płock — Koleczyn]. * *bajulus* L.

Brunatny; pkr. bladożółte (niedobarwione). [Maszewo].

ab. * *lividus* Muls.

Saphanus Serville.

Końcowy czł. gł. szcz. trójkątny, skośnie ucięty. Czarny albo smółowo-brunatny, lśniący; drobno owłosiony. G. i ppl. gęsto i grubo punktowane. Ppl. z gładką linią wzdłuż środka. Kolce z boków ppl. mniej lub więcej zaostrome. Pkr. o wiele drobniej i mniej gęsto punktowane, niż ppl.; od strony szwu z kilkoma słabo zagłębionymi brózdami. U ♂ brzegi pkr. równoległe, u ♀ poza środkiem brzuchato rozszerzone. 15—18 mm. [Śląsk]. * *piceus* Laich.

Spondylis Fabr.

Czarny; prś. brunatno owłosiona. G. i ppl. dosyć drobno i gęsto punktowane. Na każdej pkr. 2 żeberka od strony szwu i jedna słabo wzniesiona linia na zewnątrz. Pkr. pomiędzy silnymi głębokimi punktami bardzo drobno punktowane. 12—22 mm. [Lwów, Hołosko, Janów, Myślenice].

* *buprestoides* L.

Notorrhina Redtb.

Brunatny; rz. i n. czerwono-żółte, ppl. dłuższe, niż szerokie, podłużnie czworokątne, z zaokrąglonymi kątami, na środku

skąpo punktowane, po bokach grubo ziarnkowane; ziarnka poprzeczne, ostrokrawędziste. Pkr. punktowane i pomarszczone, z 3 mniej lub więcej znacznymi liniami wzdłuż. Rż. u ♂ 12-czł. 7—10 mm. [Warszawa, Prusy]. *muricata* Dalm.

Tetropium Kirby.

1''. Czoło między rż. zagłębione wzdłuż.

2''. Ppl. lśniące, na wierzchu drobno i skąpo punktowane, po bokach bardzo drobno i gęsto ziarnkowane. Na każdej pkr. 2 zaledwie dostrzegalne, podłużne linie. Czarny; rż. i n. czerwono-brunatne; pkr. brunatne. 10—16 mm. [Turze, Zarzecze].

* *castaneum* L.

Pkr. czarne, n. czerwone.

ab. *fulcratum* F.

Cały chrząszcz czarny. [Tatry].

ab. * *aulicum* Panz.

N. mniej lub więcej czarne — przynajmniej u. Rż. ciemne, pkr. brunatne.

ab. *luridum* L.

2'. Ppl. matowe, wzdłuż środka zagłębione, na wierzchu gęsto punktowane i pomarszczone, z boków nadzwyczaj drobno i gęsto ziarnkowane. Czarny; rż. czerwono-brunatne; n. częściowo brunatne. Prz. i tl. krawędź ppl. rdzawo-czerwona. Pkr. żółtawo-brunatne, w 1-ej ćwiartce od nasady gęsto, bardzo krótko, żółtawo-szaro owłosione. Od poprzedniego różni się ponadto: smuklejszymi rż., krótszymi pl. i silniejszymi liniami wzdłuż pkr. 10—14 mm. [Lwów, Zarzecze, Brzuchowice, Nadorożniów, Mikuliczyn, Pożyżewska Połonina (Czarnohora)].

* *fuscum* Fbr.

1'. Czoło nie zagłębione. Ppl. na wierzchu lśniące, drobno i gęsto punktowane; boki matowe, nadzwyczaj gęsto, bardzo drobno pomarszczone i ziarnkowane. Pkr. krótko, przylegająco owłosione, z przodu gęściej, niż ku tyłowi. Czarny; n. czerwono-brunatne, pkr. matowe. Czasem także pkr. ciemno-rdzawo-czerwone, u. czarne, p. i st. smołowo-brunatne. 9·5—14 mm. [Śląsk].

Gabrieli Weise.

Anisarthron Redtb.

Czarny; drobno, żółtawo owłosiony. Pkr. czerwono-żółto-brunatne. Ppl. u nasady poprzecznie wciśnięte. Pkr. równoległe, gęsto punktowane, ze śladami linii podłużnych. G. i ppl. z długim, odstającym, kosmkowatym, rdzawo-czerwonym owłosieniem. 7—10 mm.

barbipes Charp.

Asemum Eschsch.

Smółowo-czarny, bez połysku. G. i ppl. nadzwyczaj gęsto punktowane i pomarszczone, z bardzo krótkim, odstającym owłosieniem. Ppl. nieco za środkiem najszersze; na wierzchu z kilkoma płytkimi wciskami. Pkr. bardzo drobno i gęsto punktowane, z grubymi, nieregularnymi zmarszczkami w poprzek i z 2—4 wzniesionymi liniami wzdłuż. 10—18 mm. [Hołosko, Janów, Brzuchowice, Kleparów, Mayerówka, Turze, (pow. St. Sambor)].

* *striatum* L.

Pkr. żółto-brunatne. [Hołosko, Janów, Biłohorszcze, Borek Fałęcki, Wisła].

ab. * *agreste* Fbr.*Criocephalus* Muls.

1''. O. drobno i skąpo owłosione. 3-i czł. tl. st. prawie do nasady wykrojony. Jasno lub ciemno-brunatny; drobno i gęsto przystając owłosiony. G. i ppl. bardzo gęsto punktowane i pomarszczone. Ppl. z 2 wciskami. Pkr. więcej, niż 3 razy tak długie, jak razem szerokie; pomiędzy rzadkimi punktami nadzwyczaj drobno granulowane; z ostrymi kątami od strony szwu na końcu. 13—25 mm. [Janów, Święta Góra koło Żulic (Złoczów), Rawa Ruska, Radwańce, Dehowa, Leszczków, Mikuliczyn, Las Sendeński, Połaga].

* *rusticus* L.

1'. O. nieowłosione. 3-i czł. st. tl. tylko do połowy wykrojony. Pkr. na końcu od strony szwu zaokrąglone. Ciemno-brunatny; zresztą do poprzedniego bardzo podobny. 14—26 mm. [Lwów, Święta Góra (j. w.), Warszawa].

* *polonicus* Motsch.*Cyrtoclytus* Gnglb.

Czarny; rz., p. i st., jakoteż częściowo brzegi boczne pkr. czerwonawo-żółte. 2 podłużne smugi na czole, tl. brzeg g., brzegi ppl., t., 3 dosyć wąskie przepaski, krótka smuga brzeżna i koniec pkr., końce epst. śrprś. i zprś., tl. brzegi zprś. i odc. odwł. — białawo-żółto owłosione. Całe ciało wraz z u. długo, odstając owłosione. 11—15 mm. [Bystrzec (Czarnohora)].

* *capra* Germ.*Xylotrechus* Chev.

1''. Wierzch ciała z przylegającym, biało lub żółtawo-szarym owłosieniem, tworzącym na pkr. małe plamki. Prócz tego na pkr. szare, niewyraźne przepaski w poprzek.

2''. Tło przepasek poprzecznych na pkr. ciemne, jak reszta pkr.; te ostatnie z 2 lub 3 przepaskami poprzecznymi. Czarny; na ppl. gęściejsze owłosienie tworzy 4 podłużne przepaski, z których 2 zewnętrzne zajmują całą długość boków ppl., 2 zaś wewnętrzne są często przerwane i niewyraźne. Na spodniej stronie jest owłosienie w kilku miejscach piersi i na tl. brzegach odc. odwł. zagęszczone. 12 - 17 mm. [Janów, Biłohorszcze, Krzywczyce, Czarnuszowice].

* *rusticus* L.

2'. Podobny do poprzedniego, ale smuklejszy, więcej wypukły i cylindryczny. Tło przepasek na pkr. brunatno-żółte. Przepaska końcowa na każdej pkr., nie jest wykształcona w postaci półelipsy, lecz płaskiego łuku. 13 mm. [Prusy Wsch.].

pantherinus Saven.

1'. Pkr. z żółtymi przepaskami, bez szarych lub żółtawych plamek pomiędzy nimi.

3''. Ppl. na wierzchu grubo ziarnkowane; za połową najszersze, stąd nagle ku podstawie zwężone. Czarny; pkr. z reguły u nasady czerwonawe. Rż. i n. czerwono-żółte; u. na końcach często poczerznione. Cz. z 2 silnymi listwami wzdłuż, zewnątrz nich żółto owłosione. Na ppl. przepaska u prz. krawędzi, w środku przerwana, mała plamka z każdej strony i 2 wielkie, trójkątne plamy u nasady — gęsto, przylegająco, żółto owłosione. Tak samo owłosione — t., 3 przepaski i koniec pkr., koniec epst. śrprś. i zprś., tl. brzegi zprś. i odc. odwł. 1-a przepaska na pkr. tworzy prostą plamę poprzeczną daleko od nasady pkr.; 2-a przepaska zaczyna się niedaleko od t., biegnie wzdłuż szwu i przed połową pkr. skręca na zewnątrz; 3-a poprzeczna łączy się z przepaską drugiej pkr. w jeden wspólny wypukły łuk. Pkr. ku końcowi słabo zwężone; ich kąt zewnętrzny na końcu w krótki kolec wyciągnięty. 8 - 17 mm. [Mazowsze].

arvicola Oliv.

3'. Ppl. w połowie najszersze, z boków równomiernie zaokrąglone.

4''. Czarny; rż. i n. ciemne. Cz. z silnymi listwami. Tl. i prz. krawędź ppl., przepaski na pkr., plamka z boków na prś. i tl. brzegi odc. odwł. białe lub bladożółte. Przepaski na pkr. podobne jak u *arvicola*. Pkr. ku końcowi słabo zwężone. 13—17 mm. [Śląsk, Podole].

ibex Gebl.

4'. Czarny; pkr. często u nasady brunatne. Rż. i n. czerwono-żółte, u. ku końcowi przynajmniej ciemne. Cz. ze słabymi lub niewyraźnymi listewkami wzdłuż. Ppl. z przodu bardzo grubo, po-

przecznie ziarnkowane. Przepaski poprzeczne na pkr. podobne, jak u *arvicola*; tylko 1-a poza nasadą pkr. jest skośna. Pkr. ku końcowi bardzo wyraźnie zwężone; ich kąt zewnętrzny na końcu w ostry kolec wyciągnięty. 8—13 mm. [Śląsk, Podole].
antilope Zetterst.

Plagionotus Mulsant.

1''. Pkr. poza nasadą z przepaską poprzeczną, nieco skośną, skróconą od strony t. i barków.

2''. G. i ppl. czarne; pkr. jaśniej lub ciemniej brunatne; ich nasada i brzeg boczny czerwono-brunatne. Rż. i n. rdzawo-czerwone. G. z wyjątkiem części cz., szeroka przepaska poprzeczna u prz. krawędzi ppl. i węższa poza środkiem tegoż, 4 przepaski poprzeczne i koniec pkr. — gęsto, żółto owłosione. 2-a przepaska na pkr. z obu stron skrócona i w stronę szwu słabo wygięta. Obie tl. przepaski są z sobą i z plamą końcową tak połączone, że cała tl. część każdej pkr. jest gęsto, żółto owłosiona z wyjątkiem 2 skośnych, brunatnych przepasek. Spód ciała czarny lub brunatny. Odc. odwł. na tl. brzegach i końce epst. zprś. gęsto, żółto owłosione. Ppl. poprzecznie owalne. Pkr. na końcu skośnie ucięte; ich kąt zewnętrzny ostro wyciągnięty. 12—18 mm. [Hołosko, Krzywczyce, Czarnuszowice, Krechowce (Stanisławów)].
**detritus* L.

2'. Czarny z żółtym rysunkiem; rż. i n. czerwono-żółte. Śr. i prz. u. często na końcu czarne. G. miejscami, 3 przepaski poprzeczne na ppl., t., okrągła plamka za t. na szwie, podłużna plama pod barkami z każdej strony, 4 przepaski poprzeczne i koniec każdej pkr. — gęsto, żółto owłosione. 2-a przepaska na pkr. w kształcie leżącego pytajnika; 3-a ku przodowi w dwa łuki wygięta; 4-a w postaci wspólnego łuku. G., ppl. i spód ciała z dosyć długim, odstającym, białawym owłosieniem. Na spodzie plama koło bioder przednich, tl. połowa epst. sprś. i zprś, część zprś. i odc. odwł. z wyjątkiem ich nasady gęsto, żółto owłosione. Pkr. na końcu zaokrąglone. 9—18 mm. [Krzywczyce, Hołosko, Czarnuszowice, Lesienice, Lwów, Markowa, Jaryszów].
**arcuatus* L.

2-a przepaska pkr. rozdzielona na 2 plamki. [Łysołaje, Czarnuszowice].
ab. **Reichei* Thoms.

1'. Każda pkr. z wielką, poprzecznie owalną plamą u nasady obok t., zlewającą się z t. Czarny; rż. i n. czerwono-brunatne. G.

z przodu i na c. żółto owłosiona. Ppl. u prz. krawędzi i przed tl. z żółtą, poprzeczną przepaską. Na pkr. prócz plamy u nasady 3 poprzeczne przepaski i plama na końcu każdej żółte. 2-a przepaska u szwu wygięta ku przodowi; 3-a ku tyłowi. Spód ciała gęsto, żółto owłosiony. Ppl. kuliste, pkr. na końcu zaokrąglone. 8—16 mm. [Brzuchowice, Hołosko].

* *floralis* Pallas.

Clytus Laich.

1''. Pkr. z żółtą przepaską poprzeczną przed końcem. Czarny, rz. n. i pkr. u nasady czerwonawo-żółte, u. na końcu ciemne. 2 podłużne smugi na cz., przepaska na prz. krawędzi ppl. w środku przerwana, 2 większe plamki przed tl. krawędzią i 2 mniejsze przy b. na spodzie tegoż, t., skośna plama i 3 przepaski na pkr., końce epst. śrprś. i zprś. i tl. brzegi odc. odwł. gęsto, żółto owłosione. Skośna plama na każdej pkr. znajduje się daleko za barkami. 1-a przepaska poprzeczna zaczyna się za t., biegnie wzdłuż szwu daleko ku tyłowi i zagina się tuż przed połową pkr. na zewnątrz, a przy brzegu bocznym ku przodowi; 2-a przepaska tworzy wspólny łuk, wygięty ku przodowi; 3-a przy szwie ku przodowi wyciągnięta. Pkr. długie, nie zwężone, na końcu każda z osobna zaokrąglona. 10—16 mm. [Lisowice].

* *tropicus* Panz.

1'. Pkr. z żółtą przepaską poprzeczną na samym końcu.

2''. Bez połysku, matowy. Ppl. i pkr. drobno i bardzo gęsto punktowane. Epst. zprś. tylko do połowy żółto owłosione.

3''. Rż. ku końcowi nieco zgrubiałe i ciemniejsze. N. czerwono-żółte; z reguły tylko prz. u. na końcu ciemne, czasem i śr. Czarny; prz. i tl. krawędź ppl., jakoteż plamka na spodzie tegoż, t., plamka poprzeczna i 3 przepaski na pkr., tl. połowa epst. śrprś. i zprś., tl. brzegi odc. odwł. i pygidium — gęsto, żółto owłosione. Poprzeczna plamka za barkami na każdej pkr. prosta. 1-a przepaska zaczyna się daleko za t. i zaraz od początku zagina się na zewnątrz; 2-a poza połową, ku brzegom zwężona; 3-a na końcu przy szwie nieco ku przodowi wyciągnięta. 8—14 mm. [Bogdanówka, Krzywezyce, Hołosko, Poturzyca].

* *arietis* L.

3'. Rż. ku końcowi nie zgrubiałe, jednobarwne, czerwono-żółte; u. wszystkich n. ciemne. Rysunek podobny, jak u *arietis*, tylko plamka poprzeczna za barkami na każdej pkr. skośna; pygi-

dium tylko na końcu owłosione. 8—14 mm. [Angielów, Mikuliczyn].

* *lama* Muls.

- 2'. Lśniący; ppl. i pkr. grubo punktowane; epst. zprś. aż do nasady gęsto, żółto owłosione. Czarny; rz. i n. czerwono-żółte, u. często ciemne. Rysunek podobny, jak u *lama*; pygidium również tylko na końcu żółto owłosione. 6—10 mm. [Śląsk, Tatry].

rhamni Germ.

Clytanthus Thoms.

- 1''. 9-y czł. rz. krótszy od 4-go.
- 2''. Wierzch ciała gęsto, żółto lub szaro owłosiony z czarnymi plamami lub przepaskami poprzecznymi. Ppl. z nagimi punktami po bokach, z których każdy posiada dosyć długi, odstający włos. Pkr. na końcu ucięte, z ostro wyciągniętym kątem zewnętrznym.
- 3''. Pkr. z czarnymi przepaskami w poprzek, stykającymi się przy szwie. Czarny; gęsto, żółto owłosiony. Przepaska poprzeczna przez środek ppl., niezamknięty pierścień za barkami na pkr. i 2 poprzeczne przepaski — czarne. 1-a przepaska mniej więcej w połowie długości pkr., na brzegu i przy szwie ku przodowi rozszerzona. 2-a przy szwie zwężona. 10—14 mm. [Kraków (Ulanowski)].
- * *varius* Fbr.
- 3'. Pkr. z czarnymi plamami lub przepaskami, przerwanymi przy szwie. Czarny; wierzch i spód ciała gęsto, zielono-żółto owłosiony. 1 wielka plama w pośrodku i 2 mniejsze boczne na ppl., plama podłużna przy barkach na brzegu i na wewnątrz od niej 2-a, w kształcie litery *c* zgięta, i 2 przepaski poprzeczne, skrócone przy szwie i przy brzegu bocznym, — czarne. 1-a przepaska prawie w połowie długości pkr.; druga, dosyć daleko od końca, tworzy poprzecznie owalną lub okrągłą plamę na każdej pkr. 10—15 mm. [Lwów, Krzywczyce, Czarnuszowice, Poturzyca, Medyka, Ryków, Bucyki, Monasterzyska, Skała n. Zbr., Bystrzec].
- * *Herbsti* Brahm.
- 2'. Pkr. czarne z białymi przepaskami.
- 4''. Ppl. i g. czerwone lub brunatnawo-czerwone. Pkr. na końcu ucięte, z kątem zewnętrznym w kolec wyciągniętym. Czarny; g., ppl., rz. i n. czerwone lub brunatno-czerwone; n. często ciemniejsze. T., 2 przepaski i koniec pkr., większa część epst. śrprś. i zprś. i tl. brzegi pierwszych odc. odwł. z boków — białe owłosione. Ppl. dosyć grubo ziarnkowane. 1-a przepaska

na pkr. wąska, słabo zgięta, od t. skośnie ku tyłowi na zewnątrz skierowana; 2-a również skośna, szeroka i prosta. 8—12 mm. [Śląsk]. *ruficornis* Oliv.

4'. Całe ciało czarne z białym rysunkiem.

5''. Pkr. bez białej plamy na barkach. Czarny; rąbek u nasady ppl., t., 2 wąskie, wygięte przepaski i koniec pkr., epst. śrprś. i zprś. i tl. brzegi kilku pierwszych odc. odwł. po bokach — gęsto, biało owłosione. 1-a przepaska pkr. zaczyna się tuż za t. i skręca mniej więcej w 3-iej części długości pkr. od szwu na zewnątrz; przy brzegu oddziela się od niej mała plamka ku przodowi; 2-a, za połowę długości pkr., jest nieco skośna, wzdłuż szwu ku przodowi wyciągnięta. 6—9 mm. [Stanisławów, Sinków n. Dn.]. ** sartor* Fbr.

Białe owłosienie pkr. tak gęste, że przepaski wśród niego prawie nie występują. [Śląsk]. *ab. griseus* Fabr.

5'. Pkr. z białą plamą na barkach. Czarny; ppl. w tl. połowie z szarą przepaską, mniej lub więcej wyraźną. T., plama na barkach, mała plamka na brzegu za barkami, 2 przepaski i końce pkr., dalej większa część epst. śrprś. i zprś., jakoteż brzegi tl. pierwszych odc. odwł. po bokach, — gęsto białe lub bardzo rzadko żółtawo-białe owłosione. 1-a przepaska na każdej pkr. jest wygiętą przepaską podłużną, która ciągnie się od t. aż poza 3-ą część długości pkr. i kończy się wolno rozszerzeniem w pewnej odległości od szwu; 2-a przepaska jest poprzeczna i przy szwie rozszerzona. 8—12 mm. [Czarnuszowice, Jagielnica, Dźwinnogród, Sinków n. Dn.]. ** figuratus* Scop.

1'. 9-y czł. rż. tak długi, jak 4-y. Czarny lub czarno-brunatny; rż. i n. czerwono-żółte; u. na końcu zwykle ciemne. Smuga wzdłuż środka i 2 boczne plamy na ppl., t., plama na każdym barku, wspólna plama za t., mała plamka przy brzegu bocznym, 2 przepaski poprzeczne i koniec pkr., dalej epst. śrprś. i zprś., tl. brzegi zprś. i odc. odwł. — gęsto, białe owłosione. 1-a przepaska poprzeczna w 3-iej części długości pkr. jest wielką, z przodu wykrojoną plamą na każdej pkr.; 2-a jest sierpowata, ku przodowi wygięta. 13—18 mm. [Śląsk — Cieszyn].

speciosus Schneid.

Anaglyptus Muls.

Czarny; prz. połowa pkr. czerwono-brunatna. Koniec rż. szaro-obraczkowanych i st. czerwono-żółte. T., przynajmniej na

brzegu, koniec pkr., 3 wąskie przepaski na każdej z nich i część brzegu szwowego pomiędzy przepaskami gęsto, białowłosione. G. i ppl. bardzo drobno i krótko, przylegająco szaro owłosione; prócz tego podobnie, jak nasada i koniec pkr. i spód ciała ze skapem, długo odstającym owłosieniem. Spód ciała ponadto dosyć gęsto, przylegająco szaro owłosiony. Epst. srprś. i zprś. z wyjątkiem ich nasady, brzeg b. tl. i boczne brzegi 1-o odc. odwl. bardzo gęsto, białowłosione. 8—12 mm. [Brzuchowice, Lesienice, Pohulanka, Wulka, Czartowska Skała (Lwów)], Stanisławów, Sinków n. Dn., Skała n. Zbr.]

* *mysticus* L.

Pkr. w całości czarne. [Hołosko, Stanisławów, Kraków].

ab. * *hieroglyphicus* Hbst.

Podr. *Laminae*.

Monochamus Curtis.

1''. Pkr. zwłaszcza ku końcowi rzadko, u nasady gęściej, ale niewyraźnie ziarnisto punktowane. Ppl. na prz. i tl. krawędzi z niewyraźnymi, poprzecznymi zmarszczkami. Toment na t. przez nagą linię śr. zupełnie przedzielony. G. i ppl. plamisto tomentowane. Pkr. u obu płci bardzo ku końcowi zwążone, upstrzone licznymi plamkami białawego lub żółtawego tomentu, które u ♂ są mniejsze, u ♀ większe i wyraźniej w poprzeczne przepaski ułożone. Między temi plamkami występują inne, większe plamy tomentu czarnego. 13—18 mm. [Prusy Wschodnie].

saltuarius Gebl.

1'. Pkr. gęsto i ciasno, u nasady ziarnisto punktowane Ppl. na prz. i tl. krawędzi z poprzecznymi zmarszczkami lub fałdami.

2''. Pkr. w pewnej odległości za t. z poprzecznym wciskiem nie głębokim, ale od tyłu dobrze widocznym. Toment na t. wcale nie przedzielony. Pkr. ku końcowi mniej grubo, niż u nasady, ale zupełnie wyraźnie punktowane; u ♂ ku końcowi silnie zwążone i co najwyżej z małemi tylko plamkami; u ♀ nieznacznie zwążone, z licznymi, różnej wielkości plamami białowłostawego tomentu. 20—32 mm. [Angielów, Worochta, Czarnohora, Krynica, Tatry].

* *sartor* Fbr.

2'. Pkr. bez wcisku poprzecznego.

3''. Toment t. gładką linią przez środek zupełnie przedzielony. Pkr. całkiem nieregularnie i aż do końca dosyć równomiernie, gęsto

punktowane; u ♂ ku końcowi nieco tylko zwężone. Czarny; białawe lub żółtawo-białe plamy na pkr. nieregularnie rozrzucone; pomiędzy nimi plamki gęsto, drobno, brunatno owłosione. G. i ppl. wcale nie lub bardzo skąpo plamiste. Po bokach ppl. często smuga gęstszego tomentu. 17—24 mm. [Angiełów, Janów, Worochta, Czarnohora (Chomiak), Polanica Pop.].

* *sutor* L.

- 3'. Toment t. tylko u nasady krótką, nagą linią przez środek przedzielony. Pkr. tu i ówdzie w podłużnych rzędach, ku końcowi o wiele rzadziej punktowane; u ♂ zwężone. Czarny z mniej lub więcej wyraźnym połyskiem brązowym. Rż. i n. czerwono-brunatne. G. i ppl. gęsto, plamisto tomentowane. Na pkr. układają się plamki tomentu, zwłaszcza u ♀ w 2 lub 3 przepaski poprzeczne. Pomiedzy temi plamkami są pkr. szczególnie w tl. połowie dosyć gęsto, szaro-czarno omszone. Toment plamek jest z reguły okrowo-żółty, czasem żółtawo lub białawo-szary. Spód ciała żółtawo, n. białoszaro owłosione. 15—25 mm. [Hołosko].

* *galloprovincialis* Oliv.

Rż. i n. czarne, jak reszta ciała. [Lwów, Polanica, Kijów (dr. Lgocki)].

v. * *pistor* Germ.

Morimus Serv.

Rż. u ♂ nie wiele dłuższe od ciała. Czarny; białoszaro tomentowany. Pkr. grubo ziarnkowane, z 4 plamami tomentu czarnoaksamitnego na gładkiem, nie ziarnkowanym podłożu. 20—35 mm. [Kalinowice (Bukowina)].

* *funereus* Muls.

Lamia Fabr.

Czarny; cienko szaro-brunatno tomentowany. Pkr. ziarnkowane, ku końcowi punktowane i pomarszczone, z licznymi nieregularnymi plamkami gęstego szaro-żółtego tomentu. 14—30 mm. [Lwów, Janów, Brzuchowice, Pieniaki, Mykietyńce (p. Staniślawów), Dźwinogród n. Dn., Kraków].

* *textor* L.

Neodorcadion Gnglb.

Czarny; brunatno tomentowany. Rż. i n. jasno lub ciemnoczerwono-brunatne. G. i ppl. z wąską, często niezupełną białawą przepaską przez środek, po bokach białoszaro tomentowane. Kąt barkowy pkr. wyraźnie zarysowany. Żeberko barkowe dosyć silne sięga poza środek długości pkr.; grzbietowe, krótkie

ograniczone tylko do ich nasady. Pkr. gęsto i równomiernie brunatno tomentowane. Przepaska grzbietowa biała zupełnie wyraźna, ku końcowi zagina się w stronę szwu; u nasady i przed końcem pkr. zlewa się z szeroką przepaską barkową, często bardzo niewyraźną, szarą lub brunatną. Wreszcie 3-a przepaska boczna, wzdłuż brzegu pkr. szeroka, szaro-biała. Spód ciała bardzo drobno i gęsto, biało-szaro omszony. ♀ nieco szersza od ♂. 12—14 mm. [Podole]. *bilineatum* Germ.

Dorcadion Dalm.

- 1''. Wierzch ciała bez ciemnego tomentu, lśniący.
 2''. Pkr. bez biało tomentowanej przepaski wzdłuż szwu.
 3''. Ciało w całości czarne, conajwyżej sam koniec pkr. czerwona-
 wy. Ppl. skąpo i grubo punktowane, z rowkiem podłużnym
 przed t. Pkr. silnie wydłużone, z ostro występującą krawędzią
 barkową. 15—20 mm. [Podole]. *aethiops* Scop.

- 3'. Czarny; pkr., 1-y czł. rż., u., p. i odwł. częściowo czerwono-
 brunatne. Ppl. grubo punktowane, z brózdą wzdłuż środka,
 obok niej po obu stronach gładkie, z nielicznymi punktami.
 Pkr. wydłużone, u nasady grubo punktowane, ku końcowi dro-
 bniej, z silnie uwydatnioną krawędzią barkową i 2 podłużnymi
 brózdami u nasady. Boczny brzeg pkr. białawo owłosiony.
 15—20 mm. [Ditkowce i Hołdy (p. Brody), Hołhowce, Sinków,
 Dźwinogród, Zaleszczyki, Skala n. Zbr., Kołomyja, Rakowiec
 n. Dn.]. ** fulvum* Scop.

- 2'. Pkr. wzdłuż szwu z wąską biało tomentowaną przepaską, zre-
 szta prawie nieowłosione. Lśniący czarny. 1-y czł. rż. i n.
 z wyjątkiem st. czerwone. Spód ciała drobno szaro owłosiony.
 G. i ppl. z zagłębioną, białawo owłosioną linią wzdłuż środka.
 G. grubo i gęsto punktowana. Ppl. obok linii śr. rzadko pun-
 ktowane. Pkr. dosyć grubo, rzadko punktowane, z szeroką, za-
 okrągloną krawędzią barkową i z żeberkiem grzbietowym
 w pierwszej połowie długości. ♀ szersza od ♂, z silniejszymi
 żeberkami. 11—17 mm. [Berszada - Sawrań (Bayger)].

** pedestre* Podá.

- 1'. Pkr. z gęstym, ciemnym tomentem.
 4''. G. i ppl. u ♂ tomentem ciemnym, jak zresztą cały wierzch
 ciała, pokryte. Toment ten tworzy na g. 2 trójkątne plamy
 ciemieniowe i 2 jaśniejsze zwykle plamki na cz.

- 5''. Pkr. z wyraźnym żeberkiem grzbietowym. Czarny; czarniawo lub szaro-brunatno tomentowany. G. i ppl. z białą wąską linią wzdłuż środka. Pkr. z zupełnie wyraźnym żeberkiem barkowym i grzbietowym. Szew i rąbek boczny pkr. białe. Dosyć szeroka podłużna przepaska barkowa szaro-biała. Smuga podłużna obok szwu i 2-a grzbietowa, ku końcowi pkr. skrócona, czarnoaksamitno tomentowane. ♀ większa od ♂ i więcej krępa, z silniejszymi żeberkami na pkr. 14—18 mm. [Zniesienie, Czarnuszowice, Janów, Krzywezyce, Lwów, Wyczółki, Stanisławów, Grzymałów, Wołczyniec, Zarzecze (p. Jarosław), Sinków, Łuka n. Dn, Berszada - Sawrań]. * *striatum* Dalm.
- 5'. Pkr. bez wyraźnego żeberka grzbietowego.
- 6''. Pkr. u ♂ bez ostro zarysowanej, białej przepaski barkowej i grzbietowej.
- 7''. Pkr. u ♂ długie, jajowate.
- 8''. Biała linia wzdłuż środka ppl. silnie zagłębiona na całej długości. Czarny, g. i ppl. z białą przepaską wzdłuż środka. Pkr. ♂ z boczną przepaską biało-szarą i z krótką smugą końcową na wewnątrz od niej. Czasem jednak występuje wyraźna przepaska barkowa a nawet grzbietowa silnie skrócona i mniej wyraźna. Obie te przepaski są u nasady pkr. silnie zagłębione tak, że w braku ich ślad po nich zostaje w postaci brózd. ♀ podobnie tomentowana, jak ♂, tylko zupełna przepaska barkowa częściej się u niej zdarza, a często występuje też wyraźna przepaska grzbietowa ku końcowi skrócona. 11.5—14 mm. [Podole (Ganglbauer)]. *nigritarse* Stev.
- 8'. Biała linia wzdłuż środka ppl. nie zagłębiona. Czarny; 1-y czł. rż. i n. czerwono-brunatne. G. i ppl. z białą linią wzdłuż środka. Krawędź barkowa, zupełnie wyraźna sięga prawie aż do końca pkr. Pkr. ♂ z brunatną, mało wyraźną przepaską barkową i grzbietową. Przepaska boczna białoszara, po większej części zakryta plamkami czarnego tomentu. Na przepaskach brunatnych i obok szwu również podobne plamki występują. Krawędź barkowa i plamka na barkach białawo tomentowane. ♀ z jasno lub ciemnobrunatnym tomentem na wierzchu ciała, z brudno-białą przepaską boczną, barkową i grzbietową i z plamami czarno-brunatnego tomentu przy szwie. 9—11 mm. [Podole, Wołyń (Ganglbauer)]. *pusillum* Küst.
- 7'. Pkr. ♂ silnie wydłużone. 1-y czł. rż. i n. zwykle czerwono-brunatne. G. i ppl. z białą tomentowaną linią wzdłuż środka. U nasady kolców bocznych ppl. plamka białawego tomentu. Pkr.

z tępą prawie do końca sięgającą krawędzią barkową, ciemno-brunatno lub brunatno tomentowane, z białym rąbkiem wzdłuż szwu i brzegu bocznego i z brunatno-szarą lub jasno-brunatną przepaską boczną, barkową i grzbietową; przepaski te często zamazane i bardzo niewyraźne. Obok szwu plamki czarnego tomentu. ♀ z brunatnym lub szaro-brunatnym tomentem i białawą, dosyć wyraźną przepaską boczną, barkową i grzbietową. Obok szwu występuje bardzo wyraźnie szereg podłużny plamek czarnego tomentu. Często także przepaski, szczególnie boczne, szaro plamiste. 12—14 mm. [Podole].

decipiens Germ.

6'. Pkr. ♂ z ostro zarysowaną przepaską boczną, barkową i grzbietową, które są tej samej barwy, co biały szew. Czarny; g. i ppl. z białą linią wzdłuż środka. Pkr. z czarnym tomentem i z ostro zarysowaną czysto, białą lub żółtawo-białą przepaską wzdłuż szwu, wzdłuż brzegu bocznego, barkową i grzbietową. 2 ostatnie mało się różnią szerokością; grzbietowa łączy się przed końcem z barkową; rzadko tylko jest skrócona. ♀ niekiedy z czerwonawymi rż. i n., tak samo tomentowana, jak ♂, albo z brunatnym tomentem, z żółtawo-białymi ale wyraźnymi przepaskami i z czarnoaksamitną smugą wzdłuż szwu. 10—13 mm.

Scopolii Hrbst.

4'. G. i ppl. u ♂ nagie i lśniące lub skapo tylko tomentowane. Czarny; g. i ppl. z białą, łatwo dającą się zetrzeć linią wzdłuż środka. C. z 2 trójkątnymi plamami brunatnego tomentu. Ppl. grubo punktowane. Pkr. słabo sklepione, z mniej lub więcej silnie występującym żebrzem barkowym, a często też z wyraźnym żeberkiem grzbietowym, czarno lub brunatno-czarno tomentowane, z białym lub brudnobiałym rysunkiem. Wzdłuż brzegu bocznego i wzdłuż szwu szeroka przepaska; z tą ostatnią łączy się poza środkiem długości pkr. poprzeczna, nieco skośna plamka, tworząca z przepaską wzdłuż szwu krzyż biały. ♀ o wiele szersza, pkr. rozszerzone, z silniejszym żebrzem barkowym; g. i ppl. z gęstszym brunatnym tomentem, niż u ♂. 14—20 mm. [Iwanie Puste n. Dn., Obertyn, Berszada-Sawrań].

* *equestre* Laxm.

Acanthoderes Serv.

Czarny; czł. rż. od 3-go począwszy u nasady biało obrączkowane; 1-y czł. z białawym pierścieniem w pośrodku i z białym końcem. Wierzch ciała z plamkami biało-szarego i brunatnawego

tomentu. Pkr. z 3 czarnemi mniej lub więcej wyraźnemi przepaskami w poprzek; wzdłuż szwu szereg czarnych plamek. — Spód ciała przylegająco szaro owłosiony. P. z biało owłosioną obrączką w pośrodku. 14—16 mm. [Skole, Korczyn, Tatarów].

* *clavipes* Schrnk.

Acanthocinus Stephens.

1''. 1-y czł. st. tl. krótszy lub tylko tak długi, jak wszystkie następne razem wzięte. Pkr. 2 razy dłuższe, niż szerokie.

2''. Jasno lub ciemno-brunatny; szaro tomentowany. Pkr. z 2 skośnemi, ciemniejszymi przepaskami w poprzek. Rż. u ♂ 2—5 razy dłuższe, niż ciało, u ♀ 1½ raza; ich 1-y czł. po stronie zewnętrznej i na końcu, pozostałe czł. na końcu ciemno-brunatno, przylegająco owłosione. Pkr. z 3 słabo wzniesionemi liniami wzdłuż. 13·5—19 mm. [Pohulanka, Hołosko, Poturzyca].

* *aedilis* L.

2'. Brunatny, z plamkami żółtawo-szarego i szaro-brunatnego tomentu. Pkr. z 4 silnie wzniesionemi liniami wzdłuż; na każdej z nich podobnie, jak na brzegu szwowym i bocznym szereg plamek czarno-brunatnego tomentu. Czł. rż. białe, szeroko obrączkowane u nasady. Pkr. w środku mniej więcej długości z jasną przepaską poprzeczną, poza którą znajduje się węższa przepaska ciemna. Spód ciała z nagimi, nieowłosionymi punktami. P. i st. czarno i białe obrączkowane. 11—13·5 mm. [Stanisławów, Drohobycz].

* *reticulatus* Razumowsky.

1'. 1-y czł. st. tl. dłuższy, niż wszystkie następne razem wzięte. Pkr. prawie 3 razy tak długi, jak szerokie. Jasno lub ciemno-brunatny, białe lub żółtawo-szare tomentowany. Pkr. z brunatnemi plamkami i z 2 brunatnemi przepaskami w poprzek. Spód ciała czarniawy, białe-szare, przylegająco owłosiony z nagimi punktami. Pkr. bez wystających linii wzdłuż. Na brzegu szwowym i bocznym z szeregiem drobnych plamek brunatnych. Czł. rż. u nasady białe, szeroko obrączkowane. N. białawo-szare tomentowane, ciemno obrączkowane. 9—11·5 mm. [Stanisławów, Turze (p. St. Sambor)].

* *griseus* F.

Liopus Serv.

1''. Czł. rż. czerwonawe z czarnymi końcami. N. czarne, tylko u u nasady i p. w środku czerwonawe. Czarny; drobno, gęsto, szaro tomentowany. Ppl. bardzo rzadko, ale głęboko punkto-

wane; u nasady szersze, niż długie w pośrodku; kolce boczne umieszczone poza połową długości ppl. Pkr. z 2 szerokimi, brunatnymi przepaskami w poprzek; 1-a zajmuje prawie 3-ą część u nasady pkr., 2-a znajduje się poza środkiem. Prócz tego poszczególne plamki brunatne. 6—10 mm. [Lwów, Krzywoczyce, Czarnuszowice, Zarzecze, Tulin, Sinków, Tuchla, Dora].

* *nebulosus* L.

- 1'. Rż. i n., jak całe ciało zresztą czarne. Ppl. o wiele szersze, niż długie; nierównomiernie punktowane, przed tl. krawędzią grubiej; skąpo biało-szaro tomentowane. Boczne kolce nie tak daleko w tyle, jak u *nebulosus*. Pkr. czarne. Szeroka przepaska poprzeczna mniej więcej w środku i ich końce gęsto, szarobiało tomentowane z czarnymi plamkami. 6—8 mm. [Śląsk, Prusy].

* *punctulatus* Payk.

Exocentrus Muls.

- 1''. Pkr. z 3 lub 4 mniej lub więcej zupełnymi szeregami plamek białego tomentu. Jasno lub ciemno-brunatny. Pkr. poza środkiem z zygzakowatą poprzeczną przepaską, ograniczoną od przodu gęstem, przylegającym, białawym owłosieniem. Na przepasce i poza nią białe plamki wyraźniej występują. 5-8 mm. [Galicya zachodnia].

* *adpersus* Muls.

- 1'. Pkr. bez podłużnych szeregów białych plamek.

- 2''. O. miernie grubo siatkowane, normalnej wielkości.

- 3''. Jasno lub ciemno czerwono-brunatny lub żółtawo-brunatny. Pkr. przylegająco, biało owłosione. Przepaska poprzeczna poza środkiem długości i plamka podłużna na brzegu bocznym w przedniej części pkr. nieowłosione, ciemniej brunatne. Ppl. w najszerszym miejscu 1½ razy tak szerokie, jak długie. 4—5-5 mm. [Lwów, Hołosko, Janów, Lesienice, Czepiele (koło Pieniak), Warwaryńce, Monasterzyska, Markowa].

* *lusitanus* L.

- 3'. Jasno lub ciemno czerwono-brunatny. Pkr. przylegająco, biało owłosione. Niewyraźna, trójkątna plamka z każdej strony t., szeroka przepaska poprzeczna poza środkiem długości, tworząca na każdej pkr. łuk ku przodowi wypukły, i niewyraźna plamka poprzeczna przed końcem pkr. — nieowłosione, ciemniej brunatne. Ppl. 2 razy tak szerokie, jak długie. 4—6 mm. [Kołomyja].

* *Stierlini* Gnglb.

- 2'. O. bardzo grubo siatkowane, wielkie; ich brzegi wewnętrzne na cz. do siebie zbliżone; pl. przed o. bardzo krótkie. Czerwonawo-brunatny, przylegająco biało owłosiony. Pkr. poza środkiem długości z szeroką przepaską poprzeczną, podobnie wykształconą, jak u *Stierlini*. Prócz tego nieregularne szeregi nagich punktów, opatrzonych odstającymi włoskami. 5—6 mm. [Śląsk]. *punctipennis* Muls.

Hoplosia Mulsant.

Czarny lub smołowo-brunatny, drobno szaro omszony. Końce pkr. i poprzeczna przepaska tuż za środkiem gęsto, szaro owłosione i zwykle czerwono prześwietlające. G. i ppl. dosyć gęsto i głęboko punktowane. Na ppl. wzdłuż środka słabo wzniesiona linia. Pkr. grubo i głęboko punktowane, u nasady gęsto, ku końcowi rzadziej. Czł. rz. od 3-go począwszy u nasady biało-szaro obrączkowane. 9—12,5 mm. [Lwów]. * *fennica* Payk.

Pogonochaerus Gemminger.

- 1''. Końcowy, zewnętrzny kąt pkr. w ostry kolec wyciągnięty.
 2''. Także wewnętrzny kąt pkr. ostro wyciągnięty. 4-y czł. rz. do połowy długości biało obrączkowany; następne, jakoteż 3-i tylko krótko u nasady. Czarny; czł. rz. u nasady, n. w wielkiej części, końce pkr., czasem też prz. i tl. krawędź ppl. — czerwono. Pkr. u nasady z każdej strony t. z płaskim guzem, bez pęczka czarnych włosów; z szeroką, białą przepaską poprzeczną w pierwszej połowie. Sama nasada pkr. i końcowa część czerwono-brunatno tomentowana, z czarnymi i białymi plamkami. Wewnętrzne żeberko pkr. z 3 pęczkami czarnych włosów. 6—7 mm. [Lwów, Zamarstynów, Lesienice, Czartowska Skala, Korczyn, Bystrzec]. * *hispidulus* Pill.
- 2'. Wewnętrzny kąt pkr. tępy. Czł. rz. od 3-go począwszy wszystkie u czerwonej nasady krótko tylko biało obrączkowane. Pkr. u nasady z każdej strony t. z dosyć silnym guzkiem, na którym mieści się pęczek czarnych włosów; w tyle poza guzkami szeroko i głęboko wciśnięte, aż do końca silnie i głęboko punktowane. Czerwono-brunatny; g., ppl. i spód ciała z czarnymi plamami. Pkr. ze skośną przepaską poza wciskiem; na końcu czarne. Wierzch ciała dosyć cienko, szaro-żółto tomentowany, t. czarno. Żeberka na pkr. silne; wewnętrzne z 2 pęcz-

kami czarnych włosów. 4—6 mm. [Lwów, Janów, Krzywczyce, Czarnuszowice, Jaworów, Poturzyca, Pieniaki, Zarzecze, Kraków].
* *hispidus* L.

1'. Końcowy, zewnętrzny kąt pkr. nie wyciągnięty w ostry kolec, lecz tępy lub zaokrąglony.

3''. Pkr. z czarną lub smołowo-brunatną, nagą przepaską, skośnie ku tyłowi do szwu skierowaną; białawy toment przed nią zagęszczony w skośną przepaskę.

4''. Pkr. także przed końcem z głębokimi punktami. Wierzch ciała krótko i skąpo orzęsiony. T. białe lub szaro tomentowane. Czarniawy; n. w większej części, prz. i tl. krawędź ppl., a często i wierzch tegoż częściowo, jakoteż często całe pkr. z wyjątkiem skośnej przepaski — czerwone. Wewnętrzne żeberko pkr. z 3 pęczkami czarnych włosów w tl. połowie. 4—5 mm. [Skole—Pawłów].
* *ovatus* Goeze.

4'. Pkr. przed końcem bez głębokich, kłótych punktów. Wierzch ciała z długimi rzęsami. T. czarno owłosiona, z białą linią wzdłuż środka. Ubarwienie bardzo zmienne, jużto więcej czerwone lub czerwono-brunatne, jużto przeważająco czarne. Brunatno-szaro tomentowane. 4—6 mm. [Miejscowość bliżej nie oznaczona].
* *decoratus* Fairm.

3'. Pkr. w prz. połowie z szeroką, białą tomentowaną przepaską poprzeczną, po bokach ku przodowi wyciągniętą, przy szwie zwykle przerwana, od tyłu mniej lub więcej wyraźnie brunatno lub czarniawo ograniczoną. Czerwono-brunatny lub brunatny. T. czarno-aksamitna z białą linią wzdłuż środka. Pkr. białe i brunatno plamiste tomentowane. Z 3-ch żeberk zewnętrzne zanika tuż za połowę długości pkr.; wewnętrzne posiada 2 lub 3 pęczki czarnych włosów. 5—6,5 mm. [Lwów, Janów, Zawojela, Starunia, Ponikwa, Mikuliczyn, Tatry].
* *fasciculatus* Deg.

Haplocnemia Steph.

1''. Pkr. u nasady ziarnkowane, ku tyłowi coraz słabiej i mniej gęsto punktowane. Na ppl. i na pkr. po 4 plamki czarno-aksamitnego tomentu w żółtych obwódkach. Czarny; gęsto i drobno, przylegająco, szaro owłosiony. Róż. od 3-go czł. począwszy czerwono-brunatne; ich czł. u nasady przylegająco białe-szare owłosione. 10—17 mm. [Lwów, Czarnuszowice, Gaj pod Buczaczem, Pieniaki].
* *curculionides* L.

- 1'. Pkr. u nasady nie ziarnkowane; bez plamek czarno-aksami-
towego tomentu. W środku długości pkr. biała przepaska po-
przezna, ograniczona od tyłu przepaską czarną, zygzakowatą.
Czarny; gęsto czerwono-szaro owłosiony. Ppl. rdzawo-bru-
natno owłosione z kilku nagimi wyniosłościami. Rż. od 3-go
począwszy jasno-brunatne; ich czł. u nasady przylegająco
biało owłosione. T. czarna z żółtą linią wzdłuż środka. 9—
14 mm. [Lwów--Pohulanka, Czarnuszowice, Zarzecze, Droho-
bycz, Berszada]. * *nebulosa* Fabr.

Anaesthetis Muls.

Czarny; pkr. brunatno-żółte; często także ppl. żółte lub
czerwono-brunatne. G. drobniej, ppl. i pkr. grubo i dosyć
ciasno punktowane; przylegająco, żółtawo-szaro lub szaro
owłosione. Spód ciała czarny; bardzo cienko szaro owłosiony
i nadzwyczaj drobno punktowany. Zprś. z wielkimi, grubymi
punktami. 5.5—10 mm. [Lwów, Czarnuszowice, Janów, Sinków
n. Dn., Kołomyja]. * *testacea* Fbr.

Saperda Fbr.

- 1''. Cz. między panewkami rż. z podłużnym wgłębieniem. Ciało
gęsto, żółtawo-szaro tomentowane. Pkr. z grubymi, nagimi
punktami.
- 2''. Ostatnie czł. rż. jednobarwnie, szaro owłosione; poprzedzające
z czarnymi końcami. Pkr. u nasady ziarnisto punktowane, na
końcu nieco ostro wyciągnięte; u ♂ za szerokimi barkami
ścieśnione i ku końcowi silniej zwężone; u ♀ słabiej i równo-
miernie. 22—28 mm. [Lwów, Zubrza, Lesienice, Psary (p. Roha-
tyn), Czarnuszowice, Poturzyca, Grabica (Zalewski)]. * *carcharias* L.
- 2'. Ostatnie czł. rż. podobnie, jak poprzednie z czarnym końcem;
ostatni co do długości mało różny od przedostatniego, z czar-
nym pierścieniem przed końcem. Pkr. u nasady bardzo głę-
boko, ale nie ziarnisto punktowane, na końcu każda z osobna
zaokrąglona; u ♂ ku końcowi nieco tylko zwężone, u ♀ równo-
ległe. 15—21 mm. [Lesienice, Sambor]. * *similis* Laich.
- 1'. Cz. między panewkami rż. nie zagłębione.
- 3''. Czarny lub brunatno-czarny. Pkr. z podłużnym, nieco nieregu-
larnym szeregiem plamek żółtawego aż do białawo-szarego
tomentu.

- 4''. Czarny lub brunatno-czarny. G. żółtawo-szaro tomentowana; 2 podłużne przepaski na c., ku przodowi zbiegające się, z gęstszego tomentu. Na ppl. 3 podłużne przepaski, śr. węższa, często niewyraźna. Ppl. grubo, dosyć ciasno punktowane. Na każdej pkr. 4—5 plamek gęstszego tomentu. Spód ciała gęsto szaro-żółtawo owłosiony. 9—14 mm. [Janów, Krzywczyce, Hołosko, Biłohorszcze, Czarnuszowice, Turze (St. Sambor), Truskawiec]. * *populnea* L.
- 4'. Czarny; szew, 5 plamek, tworzących rozszerzenie tegoż, boczny rąbek i 6—8 plamek w podłużnym szeregu, jakoteż g. i ppl. gęsto, zielonawo-żółto lub biało-szaro tomentowane. Trójkątna plama na c., wielka śr. plama na ppl. i jedna mała z każdej strony tejże — czarne. Śr. p. zwłaszcza u ♂ silnie wygięte. Czł. rż. od 3-go począwszy u nasady szaro obrączkowane. 13·5—18 mm. [Lwów, Tatarów]. * *scalaris* L.
- 3'. Czarny; bardzo gęsto, zielono lub żółtawo-szaro tomentowany. Ppl. i pkr. z czarnymi punktami lub plamkami.
- 5''. Pkr. z czarną linią, idącą od barków ku tyłowi. Żółtawo-zielono lub biało-szaro tomentowany. 8 punktów na ppl. w 2 szeregach poprzecznych; 5 plamek wzdłuż każdej pkr. w równych odstępach od siebie; prócz tego plamka boczna w pierwszej ćwiartce pkr. — czarne. Linia barkowa obok plamki bocznej zwykle przerwana. Czł. rż. od 3-go począwszy szare z czarnymi końcami. 12·5—20 mm. [Lwów—Zubrza, Kornie koło Rawy Ruskiej]. * *perforata* Pall.
- 5'. Pkr. bez czarnej linii barkowej. Rż. jednobarwne.
- 6''. Odc. odwł. bez czarnych plamek po bokach. Na każdej pkr. 3—4 punkty czarne w równych odstępach, w regularnym szeregu podłużnym. Jasno-zielono tomentowany. Ppl. często z linią wzdłuż środka, częściowo nagą, z 2 punktami czarnymi na wierzchu w tyle i z jednym z każdego boku. 14—16 mm. [Sambor]. * *octopunctata* Scop.
- 6'. Odc. odwł. z każdej strony z okrągłą, nagą, czarną plamą. Na każdej pkr. 6—8 czarnych punktów, w podłużny; nieregularny szereg ułożonych. Zielono lub błękitno-zielono tomentowany. Ppl. z 4 czarnymi punktami, w prostokąt ustawionymi; prócz tego z każdej strony z okrągłym punktem. 12—17 mm. [Śląsk]. * *punctata* L.

Menesia Muls.

Czarny; rz. z wyjątkiem 2 pierwszych czł. brunatne; n. blado-żółte. Cz., przepaska wzdłuż środka ppl., często do plamki u podstawy zredukowana, dalej t., 1 lub 2 plamki okrągłe na każdej pkr., boki prś. i tl. brzegi odc. odwł. gęsto biało tomentowane. Pkr. bardzo grubo i dosyć gęsto punktowane. 6—7 mm. [Śląsk, Prusy]. *bipunctata* Zoubk.

Agapanthia Serville.

1''. Ciało czarne lub ciemno-metaliczne.

2''. Pkr. bez biało tomentowanej przepaski wzdłuż szwu.

3''. 3-i czł. rz. do $\frac{2}{3}$, lub nawet $\frac{4}{5}$ długości, następne poza połowę czerwono-żółte i przylegająco białe lub żółtawo owłosione. Cz., boki g., przepaska wzdłuż środka c. i ppl., 2 boczne przepaski na ppl. i t. gęsto żółto tomentowane. Pkr. z żółtym lub szaro-żółtym tomentem plamisto rozłożonym; tylko w prz. połowie długo odstająco owłosione. 1-y czł. rz. po zewnętrznej stronie skąpo żółtawo owłosiony; 3-i do 5-go z pęczkiem czarnych włosów na końcu. 15—20 mm. [Dźwinogród, Skała nad Zbruczem]. * *Dahli* Richt.

3'. 3-i czł. rz. czarny, do $\frac{3}{4}$ lub $\frac{4}{5}$, 4-y poza połowę, następne mniej więcej do połowy białe-szare, przylegająco owłosione, w nasadzie wcale nie lub słabo tylko czerwono prześwietlające. 1-y czł. rz. po zewnętrznej stronie bez białawego owłosienia; 3-i do 5-go lub 6-go z licznymi rzęsami po wewnętrznej stronie. G., ppl. i t. podobnie tomentowane, jak u *Dahli*. Pkr. grubo i nierównomiernie punktowane, z plamkami szarego, szaro-żółtego lub brunatno-żółtego tomentu. 13—16 mm. [Zubrza, Biłohorszcze, Pasiaki, Czartowska Skała, Sinków, Zazrecze]. * *villosiviridescens* Deg.

2'. Pkr. z białe tomentowaną przepaską wzdłuż szwu. Czarny; pkr. ciemno-brązowe, ciemno-oliwkowo-zielone lub ciemno-błękitne. Cz., i boki g., przepaska wzdłuż środka c. i ppl., 2 boczne przepaski na ppl., t. i szew pkr. gęsto białe lub żółtawo-białe tomentowane. Rż. czarne, po wewnętrznej stronie gęsto czarno orzęsione. 3-i i 4-y czł. poza połowę, następne mniej więcej do połowy białe-szare obrączkowane. Pkr. z cienkiem, przylegającym, łatwo się ścierającym, szarem lub żółtawo-szarem owłosieniem. U bardzo małych osobników brakuje często białej przepaski wzdłuż szwu. [Janów]. * *cardui* L.

- 1'. Ciało błękitne, zielone lub błękitno-zielone, metaliczne, lśniące. G. i ppl. czasem czarne. Smuga, idąca od wewnętrznego brzegu o. do nasady żuwaczek, i t. gęsto białe owłosione. C. i ppl. równomiernie bardzo gęsto i drobno punktowane. Pkr. zwłaszcza u nasady bardzo grubo i gęsto punktowane i pomarszczone, ku końcowi mniej głęboko i mniej gęsto; w prz. części z dłuższymi, w tl. z daleko krótszymi, skośnymi, czarnymi włoskami; na końcach z niewyraźnym, ledwie dostrzegalnym, przylegającym, biało-szarem owłosieniem. 8—11·5 mm. [Janów, Jaryszów, Sinków n. Dn., Berszada]. * *violacea* F.

Tetrops Stephens.

Czarny; rz. często ku końcowi brunatne. N. zupełnie żółte lub częściowo czarniawe. Wierzch ciała z drobnymi, na g. i ppl. odstającymi, na pkr. przylegającymi, białawo-żółtymi włosami. Ppl. za prz. krawędzią słabiej, przed tl. silniej przewęźone; podobnie jak g. drobno i bardzo rzadko punktowane. Pkr. brunatnawo-żółte, zwykle z czarnymi końcami. 3·5—4 mm. [Biłohorszcze, Janów, Hołosko, Kleparów, Krzywczyce, Czar-towska Skała, Czarnuszowice, Lwów—Pohulanka, Pieniaki, Zubrza, Sinków, Kołomyja, Borek Fałęcki, Kraków].

* *praeusta* L.

Pkr. zupełnie czarne. [Śląsk].

ab. nigra Kraatz.

Stenostola Muls.

- 1''. Czarny; pkr. ciemno-błękitno-zielone, bardzo cienko, przylegająco szaro owłosione. Cz., boki g., 2 boczne, podłużne przepaski na ppl., t. i boki prś. białe tomentowane. 1-y czł. rz. naokoło, następne z wyjątkiem ostatnich, tylko po stronie wewnętrznej długo odstającą owłosione. G. i ppl. drobno i gęsto, pkr. bardzo grubo i gęsto punktowane. 9—12 mm.

ferrea Schrnk.

- 1'. Czarny; pkr. czarne, gęsto przylegająco szaro owłosione; daleko mniej grubo punktowane. Zresztą do *ferrea* bardzo podobny. 10—13·5 mm. [Brzuchowice, Podhorce, Truskawiec, Bystrzec]. * *nigripes* Fbr.

Phytoecia Muls.

- 1'. Pkr. z żółtym kątem przy barkach, z boku widocznym. Czarny; ppl. z wyjątkiem prz. i tl. krawędzi, kąt barkowy pkr.,

u. i p., ostatni odc. odwł. i boki poprzedzających, albo cały odwł. aż po środki pierwszych odc. — czerwono-żółte. Ppl. z 2 czarnymi kropkami, szersze, niż długie, z boków nieco rozszerzone. Pkr. z powodu przylegającego owłosienia szaro-czarne, głęboko punktowane. Tl. b. u ♂ z zębatym wyrostkiem. 10·5—15 mm. [Czarnuszowice, Zarzecze, Dźwinogród, Sinków].

* *affinis* Panz.

1'. Pkr. bez żółtego kąta przy barkach.

2''. Ppl. z czerwoną plamką w pośrodku.

3''. Czerwona plamka na ppl. płaska, nie wystająca, okrągła, bliżej krawędzi prz. Czarny; drobno, przylegająco szaro owłosiony. T. z gęstszym białym owłosieniem. Prz. p., końcowe połowy u., ostatni odc. odwł., a często też i mniejsza lub większa część przedostatniego — czerwono-żółte. Tl. b. ♂ z dosyć silnym, zębatym wyrostkiem. 7—12 mm.

* *virgula* Charp.

3'. Czerwona plamka wzniesiona listewkowato i podłużna. Ubarwienie, jak u *virgula*. Krótsza i szersza od niej. Tl. b. ♂ bez wyrostka zębatego. 5·5—8·5 mm. [Lwów, Krzywczyce, Czarnuszowice].

* *pustulata* Schrnk.

2'. Ppl. bez czerwonej plamki w pośrodku.

4''. Śr. i tl. n. częściowo czerwono-żółte. Czarny z przylegającym szarem owłosieniem. U. z wyjątkiem ich nasady, prz. p. w całości, a śr. i tl. u nasady — czerwono-żółte. Cz., linia wzdłuż środka ppl., t. i boki prs. gęsto białe lub rdzawo-żółto tomentowane. G., ppl. i spód ciała odstająco owłosione. 7·5—11 mm. [Krzywczyce].

* *ephippium* Fbr.

4'. Śr. i tl. n. całkiem ciemne.

5''. U. prz. n. przynajmniej w $\frac{1}{3}$ na końcu, a p. w całości czerwono-żółte. Czarny; linia wzdłuż środka ppl. lub tylko plamka u tl. jego krawędzi, t. i boki prs. białe tomentowane. G. i ppl. z okrągłymi, ciasno ułożonymi punktami; odstająco owłosione. Pkr., jakoteż spód ciała z powodu przylegającego owłosienia szaro-czarne. Każda pkr. z 2—3 mniej lub więcej wyraźnymi liniami wzdłuż; z głębokim i dosyć gęstym punktowaniem. Tl. b. u ♂ z długim, ostrym, u ♀ z krótkim, niewyraźnym zębem. 9—10 mm. [Janów, Tulin, Obertyn, Dźurów, Sinków].

* *cylindrica* L.

5'. Wszystkie n. w całości ciemne albo conajwyżej prz. p. u nasady żółte.

6''. Prz. b. z małym ząbkim; tl. tylko u ♂ ząbkim opatrzone. Pkr. na końcu ucięte; ich kąt zewnętrzny ostry (♂) lub zaokrąglony (♀). Czarny w całości. Cz., linia wzdłuż środka ppl. i 2 podłużne boczne przepaski, t. i boki prś. biało tomentowane. Pkr. i spód ciała z powodu przylegającego owłosienia szaro-czarne. G. i ppl. z okrągłymi, ciasno ustawionymi punktami, odstająco białawo owłosione. 6—12 mm. [Zniesienie, Krzywczyce, Biłohorszcze].
* *nigricornis* Fbr.

Prz. p. w całości lub tylko u nasady żółte. [Śląsk].

v. *solidaginis* Bach.

6'. Prz. b. bez ząbków, tl. również. Pkr. na końcu zaokrąglone.

7''. Żuwaczki na końcu dwuząbkowe (od spodu oglądane). Czarny; gęsto, przylegająco, szaro-zielono lub błękitno-zielono owłosiony. 2 przepaski podłużne na c., 3 na ppl. i t. jaśniej i gęściej tomentowane. G., ppl., nasada pkr. i spód ciała z długo odstającym owłosieniem. O. zupełnie przedzielone. 8—13.5 mm. [Lwów, Krzywczyce, Lesienice, Stanisławów, Gaj pod Buczaczem, Kołomyja].
* *coerulescens* Scop.

Cienko i szaro tomentowany. [Śląsk].

ab. *obscura* Bris.

7'. Żuwaczki z pojedynczym końcem.

8''. Czarny; bardzo drobno, przylegająco, szaro owłosiony. Część linii śr. ppl. u nasady i t. białawo tomentowane. G., ppl., pkr. u nasady i spód ciała długo odstająco, czarno owłosione. G. i ppl. nieco lśniące z okrągłymi, ciasno ułożonymi punktami. Pkr. również grubo i dosyć gęsto punktowane. 1-y i 2-i odc. odwł. u ♂ z silnym ku tyłowi zgiętym haczykiem w środku. 6—9 mm. [Hołosko, Krzywczyce, Zniesienie, Snopków, Sinków, Kołomyja].
* *uncinata* Redtb.

8'. Ciemno-metaliczny, błękitny lub zielony, rzadziej szary; nadzwyczaj drobno przylegająco, białawo-szaro owłosiony. G., ppl. i spód ciała z długo odstającym, skąpym owłosieniem. G. i ppl. z okrągłymi, bardzo ciasno ułożonymi punktami. Pkr. o wiele grubiej, ale mniej gęsto punktowane, na końcu prawie ostro zaokrąglone. 4.5—7 mm. [Lwów, Hołosko, Stanisławów, Wołczyniec, Gaj pod Buczaczem].

* *molybdaena* Dahn.

Oberca Mulsant.

- 1''. G. czarna, ppl. żółte, często z czarnymi punktami.
 2''. Pkr. z żółtą plamką naokoło t. również żółtej. Żółty; g., 2 boczne plamki na ppl., pkr. prócz okolicy t. i prz. części brzegu bocznego czarne. Środek odwł. w prz. części i plamka na ostatnim odc. czarniawe. Pkr. nieregularnie punktowane, gęsto, przylegająco, szaro owłosione, na końcu skośnie ucięte i słabo wykrojone. 16—18 mm. [Stanisławów].

* *pupillata* Gyllh.

- 2'. Pkr. u nasady najwyżej z bardzo wąskim, żółtym rąbkiem. Żółty; g. z rz., 2 okrągłe punkty na środku ppl. i pkr. z wyjątkiem wąskiego rąbka u nasady i pod barkami — czarne. Pkr. gęsto, przylegająco, szaro owłosione, z wielkimi, okrągłymi punktami w podłużnych szeregach. 16—20 mm. [Lwów, Janów, Hołosko, Krzywezyce, Bartatów, Błażowa, Miszewo Murowane].

* *oculata* L.

Ppl. bez czarnych punktów.

ab. *inoculata* Heydn.

syn. *borysthenica* Mokrzecki.

- 1'. G. i ppl. w całości czarne, albo g. tylko czerwona.
 3''. Dolna połowa o. silnie rozwinięta, pl. wskutek tego przed o. krótkie. Czarny; gł. i n. żółte. G. i ppl. odstająco czarno owłosione. Pkr. przylegająco, zaledwie dostrzegalnie szaro owłosione, z regularnymi podłużnymi rzędami bardzo grubych punktów; na końcu drobno nieregularnie punktowane. 11—14.5 mm. [Lwów—Snopków, Krzywezyce, Czarnuszowice, Rybno, Wołczyniec (p. Stanisławów)].

* *linearis* L.

- 3'. Dolna połowa o. miernie rozwinięta, pl. nie skrócone. Czarny; pyszczyk, n. i 2 ostatnie odc. odwł. czerwono-żółte. G. czerwona; często plama na środku ppl. lub całe ppl. z wyjątkiem prz. i tl. krawędzi — czerwone. Wierzch ciała gęsto, przylegająco szaro owłosiony. Każda pkr. z 3 podłużnymi rzędami głębokich i grubych punktów; pkr. po bokach i na końcu nieregularnie punktowane. 9—14 mm. [Lwów—Wulka, Zniesienie, Hołosko, Snopków, Pasiaki, Krzywezyce, Janów, Borki Dominikańskie, Kołomyja, Zwierzyniec koło Krakowa].

* *erythrocephala* Fbr.

SKOROWIDZ.

(Liczby oznaczają strony odbitki).

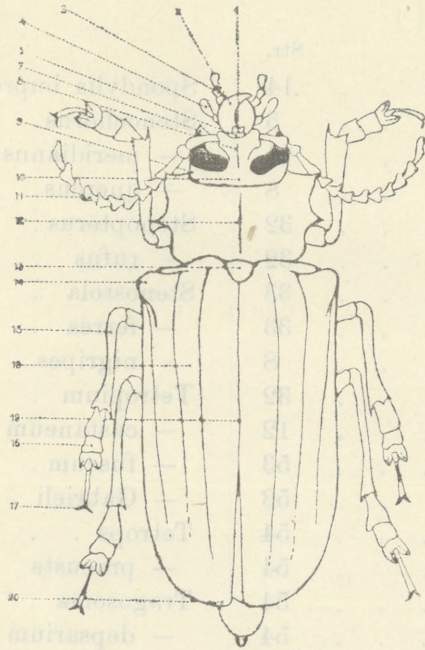
	Str.		Str.
Acanthocinus	11	Axinopalpis	7
— aedilis	49	— gracilis	31
— reticulatus	49	Caenoptera	6
— griseus	49	— minor	29
Acanthoderes	11	— umbellatorum	30
— clavipes	49	— Kiesenwetteri	30
Acimerus	5	Callidium	9
— Schäfferi	16	— aeneum	34
Acmaeops	6	— violaceum	34
— pratensis	18	— coriaceum	33
— septentrionis	18	— angustum	35
— marginata	17	— glabratum	34
— smaragdula	17	— lividum	35
— collaris	17	— testaceum	35
Agapanthia	12	— alni	34
— Dahli	55	— rufipes	34
— villosviridescens	55	Callimus	7
— cardui	55	— angulatus	31
— violacea	56	Cerambyx	8
Alosterna	6	— cerdo	31
— tabacicolor	21	— Scopoli	31
Anaesthetis	12	Clytanthus	10
— testacea	53	— varius	42
Anaglyptus	10	— Herbsti	42
— mysticus	44	— ruficornis	43
Anisarthron	9	— sartor	43
— barbipes	37	— figuratus	43
Aromia	8	— speciosus	43
— moschata	32	Clytus	10
Asemum	9	— tropicus	41
— striatum	38	— arietis	41

	Str.		Str.
<i>Clytus lama</i>	42	<i>Grammoptera ruficornis</i>	20
— <i>rhamni</i>	42	— <i>ingrica</i> syn. <i>haliciensis</i>	20
<i>Cortodera</i>	6	— <i>variegata</i>	20
— <i>femorata</i>	19	Haplocnemia	12
— <i>humeralis</i>	19	— <i>curculionides</i>	52
— <i>holosericea</i>	19	— <i>nebulosa</i>	53
<i>Criocephalus</i>	9	<i>Hoplosia</i>	11
— <i>rusticus</i>	38	— <i>fennica</i>	51
— <i>polonicus</i>	38	<i>Hylotrupes</i>	9
<i>Cyrtoclytus</i>	10	— <i>bajulus</i>	36
— <i>capra</i>	38	Lamia	10
Dilus	7	— <i>textor</i>	45
— <i>fugax</i>	30	Leptura	6
<i>Dorcadion</i>	11	— <i>rufipes</i>	21
— <i>aethiops</i>	46	— <i>sexguttata</i>	21
— <i>fulvum</i>	46	— <i>unipunctata</i>	22
— <i>Scopolii</i>	48	— <i>bipunctata</i>	22
— <i>pusillum</i>	47	— <i>Steveni</i>	22
— <i>decipiens</i>	48	— <i>livida</i>	22
— <i>nigritarse</i>	47	— <i>fulva</i>	24
— <i>pedestre</i>	46	— <i>maculicornis</i>	24
— <i>striatum</i>	47	— <i>tesserula</i>	24
— <i>equestre</i>	48	— <i>rubra</i>	23
Ergates	4	— <i>variicornis</i>	23
— <i>faber</i>	13	— <i>cordigera</i>	23
Evodinus	6	— <i>scutellata</i>	23
— <i>interrogationis</i>	17	— <i>virens</i>	24
— <i>clathratus</i>	16	— <i>sanguinolenta</i>	24
Exocentrus	11	— <i>dubia</i>	24
— <i>adpersus</i>	50	— <i>cerambyciformis</i>	25
— <i>lusitanus</i>	50	— <i>erratica</i>	25
— <i>Stierlini</i>	50	— <i>sexmaculata</i>	25
— <i>punctipennis</i>	51	— <i>revestita</i>	25
Gaurotes	6	— <i>pubescens</i>	26
— <i>virginea</i>	16	— <i>nigripes</i>	25
— <i>excellens</i>	16	— <i>aurulenta</i>	27
Gracilia	7	— <i>quadrifasciata</i>	27
— <i>minuta</i>	31	— <i>maculata</i>	26
Grammoptera	6	— <i>arcuata</i>	26
— <i>ustulata</i>	20	— <i>aethiops</i>	27

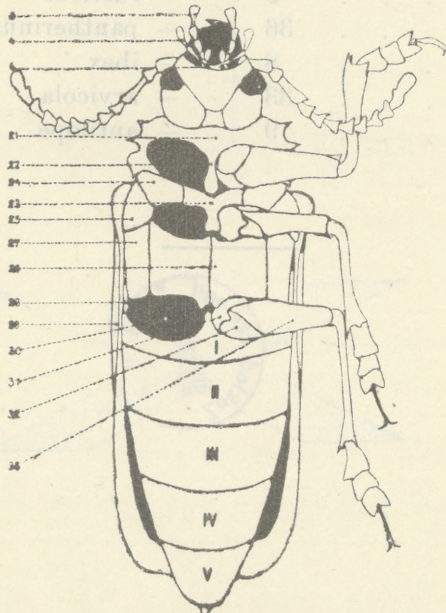
	Str.		Str.
<i>Leptura melanura</i>	27	<i>Pachyta quadrimaculata</i>	16
— <i>bifasciata</i>	27	<i>Phymatodes (Callidium)</i>	9
— <i>nigra</i>	27	— <i>angustus</i>	35
— <i>septempunctata</i>	27	— <i>glabratus</i>	34
— <i>attenuata</i>	27	— <i>lividus</i>	35
<i>Letzneria</i>	6	— <i>testaceus</i>	35
— <i>lineata</i>	18	— <i>alni</i>	34
<i>Liopus</i>	11	— <i>rufipes</i>	34
— <i>nebulosus</i>	50	<i>Phytoecia</i>	12
— <i>punctulatus</i>	50	— <i>affinis</i>	57
<i>Monochamus</i>	10	— <i>virgula</i>	57
— <i>sartor</i>	44	— <i>pustulata</i>	57
— <i>sutor</i>	45	— <i>ephippium</i>	57
— <i>galloprovincialis</i>	45	— <i>cylindrica</i>	57
— <i>saltuarius</i>	44	— <i>nigricornis</i>	58
<i>Morimus</i>	10	— <i>coerulescens</i>	58
— <i>funereus</i>	45	— <i>uncinata</i>	58
<i>Menesia</i>	12	— <i>molybdaena</i>	58
— <i>bipunctata</i>	55	<i>Pidonia</i>	6
<i>Necydalis</i>	6	— <i>lurida</i>	18
— <i>maior</i>	29	<i>Plagionotus</i>	10
— <i>ulmi</i>	29	— <i>detritus</i>	40
<i>Neodorcadion</i>	11	— <i>arcuatus</i>	40
— <i>bilineatum</i>	46	— <i>floralis</i>	41
<i>Nivellia</i>	6	<i>Pogonochaerus</i>	11
— <i>sanguinosa</i>	19	— <i>hispidulus</i>	51
<i>Notorrhina</i>	9	— <i>hispidus</i>	52
— <i>muricata</i>	37	— <i>fasciculatus</i>	52
<i>Oberea</i>	12	— <i>decoratus</i>	52
— <i>pupillata</i>	59	— <i>ovatus</i>	52
— <i>oculata</i>	59	<i>Prionus</i>	4
— <i>linearis</i>	59	— <i>coriarius</i>	12
— <i>erythrocephala</i>	59	<i>Purpuricenus</i>	8
<i>Obrium</i>	7	— <i>Kaehleri</i>	32
— <i>cantharinum</i>	30	<i>Pyrrhidium</i>	9
— <i>brunneum</i>	30	— <i>sanguineum</i>	33
<i>Oxymirus</i>	5	<i>Rhagium</i>	5
— <i>cursor</i>	14	— <i>sycophanta</i>	13
<i>Pachyta</i>	5	— <i>mordax</i>	13
— <i>lamed</i>	16	— <i>bifasciatum</i>	14

	Str.		Str.
Rhagium inquisitor	14	Spondylis buprestoides	36
Rhamnusium	5	Stenochorus	5
— bicolor	14	— meridianus	15
Rhopalopus	8	— quercus	15
— hungaricus	32	Stenopterus	7
— clavipes	32	— rufus	30
— macropus	33	Stenostola	12
— femoratus	33	— ferrea	56
Rosalia	8	— nigripes	56
— alpina	32	Tetropium	9
Saperda	12	— castaneum	37
— carcharias	53	— fuscum	37
— similis	53	— Gabrieli	37
— populnea	54	Tetrops	12
— scalaris	54	— praeusta	56
— perforata	54	Tragosoma	5
— 8-punctata	54	— deparium	13
— punctata	54	Xylotrechus	10
Saphanus	9	— rusticus	39
— piceus	36	— pantherinus	39
Semanotus	8	— ibex	39
— undatus	33	— arvicola	39
Spondylis	9	— antilope	40

Rycina 1.

Rycina 2.

Dyląg Garbarz (*Prionus coriarius* L.), samica; rycina 1. z góry, rycina 2. z dołu;
schematy wykonane przez Maryę Łomnicką.

OBJAŚNIENIE RYCIN.

1. Wargą górną. 2. Żuwaczka lewa. 3. Głaszczki szczękowe. 4. Głaszczki wargowe. 5. Nadpyszczek. 6. Wargą dolną. 7. Policzek lewy. 8. Czoło. 9. Skroń. 10. Ciemię. 11. Rożek. 12. Przedplecze. 13. Tarczka. 14. Barki. 15. Środkowy piszczel. 16. 2-gi członek stopy środkowej. 17. Pazurki.	18. Pokrywa. 19. Szew pokrywy. 20. Koniec pokrywy. 21. Przedpiersie. 22. Wyrostek przedpiersia. 23. Śródpiersie. 24. Episterny śródpiersia. 25. Epimery śródpiersia. 26. Zapiersie. 27. Episterny zapiersia. 28. Epimery zapiersia. 29. Epipleura pokrywy. 30. Panewka biodra tylnego. 31. Biodro tylne. 32. Krętarz tylny. 33. Udo tylne. I, II, III, IV, V, Odcinki odwłoka.

WYDAWNICTWA MUZEUM IM. DZIEDUSZYCKICH WE LWOWIE.

- Tom I. Dzieduszycki Włodzimierz: Ptaki; zebrał, oznaczył i spisał ... 8°, XXI., XXXIX., 206 i 36 str., z 3 planami. Lwów 1880. Cena K. 3.60 (= Mk. 3).
- " „ Dzieduszycki Władimir: Vögel; gesammelt, bestimmt u. verzeichnet vom ... Lemberg 1880, 8°, XXIV., XLI., 204 u. 20 S., mit 3 Plänen. Cena K. 3.60 (= Mk. 3).
- " II. Łomnicki A. M.: Chrząszcze czyli Tęgoskrzydła (*Coleoptera*). Lwów 1886, 8°, 308 str. Wyczerpane.
- " III. Bąkowski J. i Łomnicki A. M.: Mięczaki (*Mollusca*). Lwów 1892, 8°, 264 str., z 13 kol. tabl. Cena K. 9.60 (= Mk. 8).
- " IV. Łomnicki A. M.: Pleistocenijskie owady z Borysławia (*Fauna pleistocenaica insectorum boryslariensium*). Lwów 1894, 8°, str. 127, z 9 tabl. litogr. Cena K. 4.80 (= Mk. 4).
Zawiera streszczenie w języku niemieckim (Deutsches Résumé).
- " V. Dziedzielewicz J.: Ważki Galicji i przyległych krajów polskich (*Odonata Haliciae reliquarumque prouinciarum Poloniae*). Lwów 1901, 8°, str. 176, z 3 tabl. Cena K. 9.60 (= Mk. 8).
- " VI. Szuchiewicz W.: Huculszczyzna, t. I. Kraków 1902, 8°, IX., 373 str., z mapą, 5 tabl. chromolitogr. i 233 ilustr. Cena K. 14 (= Mk. 12).
- " VII. Szuchiewicz W.: Huculszczyzna, t. II. Kraków 1902, 8°, 277 str. z 21 ilustr. Cena K. 6 (= Mk. 5).
- " VIII. Siemiradzki J. Geologia ziem polskich, t. I. Formacje starsze do jurajskiej włącznie. Lwów 1903, 8°, str. 472, z 4 ryc. cynkogr. w tekście. Cena K. 9.60 (= Mk. 8).
- " IX. Hańczak K.: Złote Skarby Michałkowskie. Kraków 1904, 4°, 30 str. z 2 ryc. w tekście i 13 w heliografurze. Cena K. 24 (= Mk. 20).
- " X. Szuchiewicz W.: Huculszczyzna, t. III. Kraków 1904, 8°, 298 str. z 26 ilustr. i 3 tabl. chromolitogr. Cena K. 3.60 (= Mk. 3).
- " XI. Friedberg W.: Nowe skamieliny miocenu ziem polskich. Lwów 1907, 8°, 39 str., 3 tabl. fototyp., 6 ryc. w tekście. Cena K. 3.60 (= Mk. 3).
- " XII. Szuchiewicz W.: Huculszczyzna, t. IV. Kraków 1908, 8°, 368 str. Cena K. 9.60 (= Mk. 8).
- " XIII. Siemiradzki J.: Geologia ziem polskich, t. II. Formacje młodsze (kreda-dyluwium). Lwów 1909, 8°, str. 584 z 32 ryc. cynkogr. w tekście i 1 tabl. przekrojów. Cena K. 12 (= Mk. 10).
- " XIV. z. 1. Friedberg W.: Mięczaki miocenijskie ziem polskich (*Mollusca miocaenica Poloniae*). Lwów 1911, 8°, str. 112 z 30 ryc. cynkogr. w tekście i 5 tabl. Cena K. 7 (= Mk. 6).
- " " z. 2. Friedberg W.: Mięczaki miocenijskie ziem polskich (*Mollusca miocaenica Poloniae*). Lwów 1912, 8°, str. 127 z 23 ryc. cynkogr. w tekście i 9 tabl. Cena K. 9 (= Mk. 7.75).
- " " z. 3. Friedberg W.: Mięczaki miocenijskie ziem polskich (*Mollusca miocaenica Poloniae*). Lwów 1913, 8°, str. 119 z 21 ryc. cynkogr. w tekście i 6 tabl. Cena K. 7 (= Mk. 6).
- " XV. Wykopaliska starożytności. Słoń mamut (*Elephas primigenius* Blum.) i nosorożec włochaty (*Rhinoceros antiquitatis* Blum. s. *tichorhinus* Fisch.) wraz z współczesną florą i fauną. Kraków 1914. Tekst i atlas 4°, str. 386 z 67 tablicami i rycinami w tekście. Cena 40 K. (Mk. 40).

Główny skład na Austro-Węgry w księgarni Gubrynowicza i Syna Lwów, Rutowskiego 9. — Główny skład na zagranicę w księgarni R. Friedländer & Sohn Berlin N. W. Carlstrasse 11.